

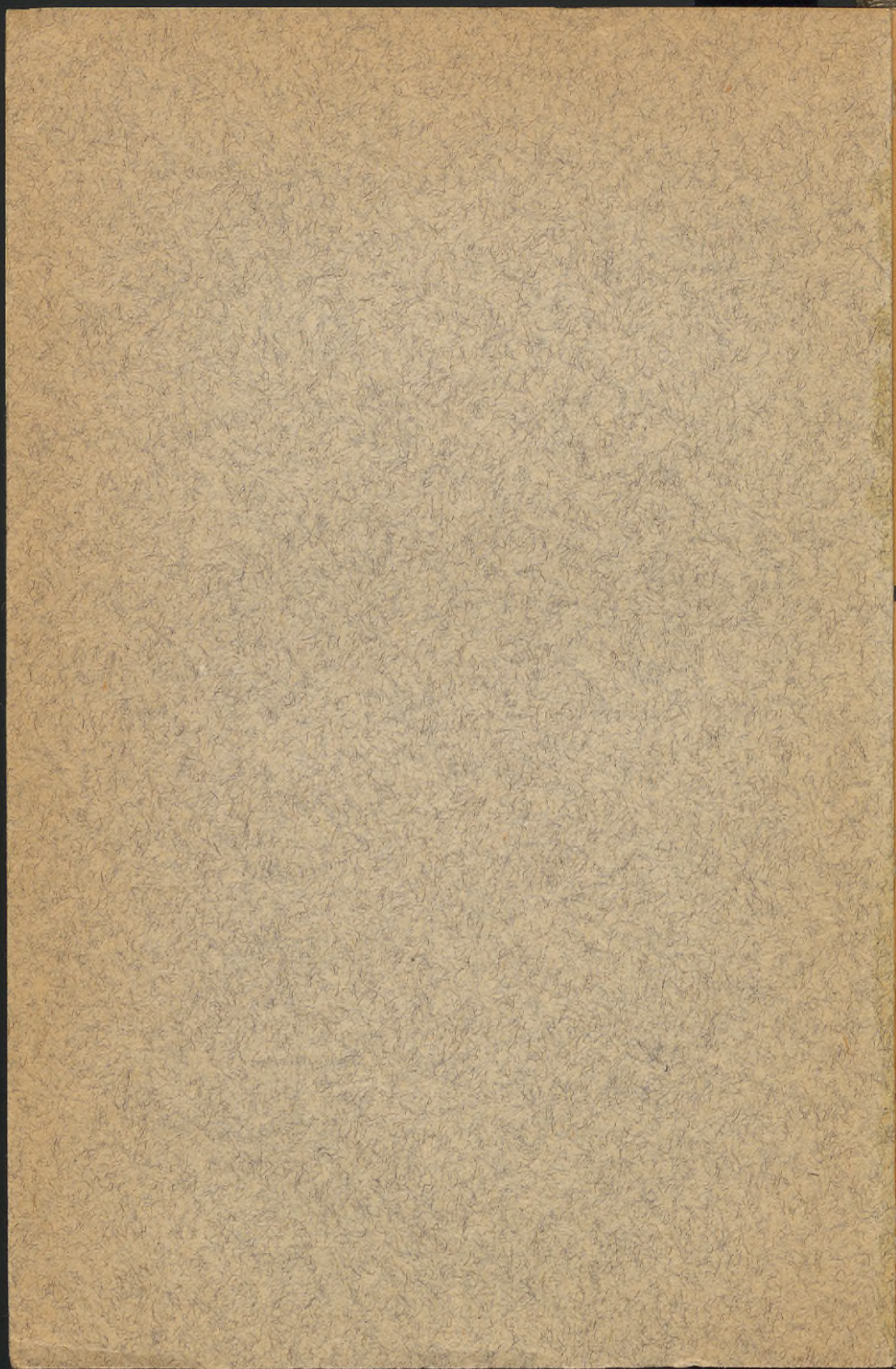
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TEOL.
ALLM.

VITALIS NORSTRÖMS BIBLIOTEK
SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS HÖRSKOLA

TEOL.
ALLM.

Vägen

Skriftserie utgifven
af

Carl Melcher och Tor Delling

VI.

DOLDA KRAFTER

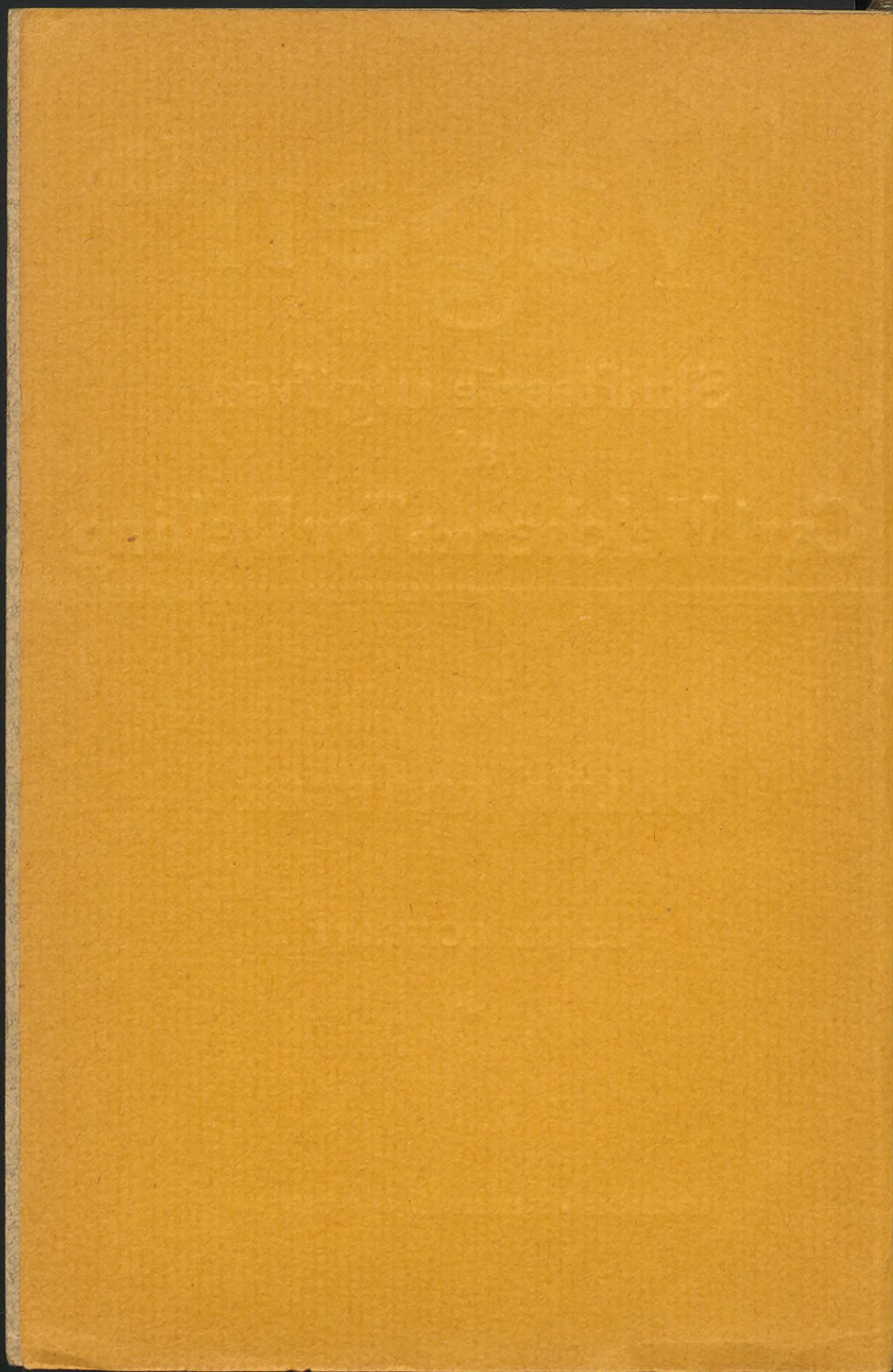
AF

ESKIL ECKHART

3.

STOCKHOLM • WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

VÄGEN

SKRIFTSERIE UTGIFVEN

AF

CARL MELCHER OCH TOR DELLING

VI.

DOLDA KRAFTER

AF

ESKIL ECKHART

III.

INNEHÅLL

ANDLIGT UPPVAKNANDE

GUDOMLIG MAGI

1871

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1871

1871

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

DOLDA KRAFTER

AF

ESKIL ECKHART

III.

INNEHÅLL

ANDLIGT UPPVAKNANDE

GUDOMLIG MAGI

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

GOLDA KRÄFTER

ESKIL SKOOG

PAPPERSLEVERANTÖR: LESSEBO PAPPERSBRUK . .

TRYCKT HOS ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG

STOCKHOLM, 1906

ESKIL SKOOG

ESKIL SKOOGS BOK

STOCKHOLM 1906

STOCKHOLM 1906

KAP. III.

Andligt uppvaknande.

I första häftet af detta arbete har framhållits hvilket gagn en människa kan hafva för sin kroppsliga organism genom studiet af de dolda krafterna inom människan och ett medvetet tillgodogörande af lifsmagnetismen. I det andra häftet har talats om hvad hon på psykologiens område kan lära och inhämta genom de fenomen som — med afsikt framkallade eller icke — visa sig under den magnetiska sömnen samt genom de närbesläktade företeelser som kallas telepati och clairvoyance.

Men en vinning af än högre art står att ernå för den människa som på allvar fördjupar sig i forskningar af detta slag. Äfven för sitt andliga lif kan hon därigenom få rik näring.

Ja, en människa, som tillförene menat att det största och bästa hon här på jorden kunde nå till vore att utveckla och bruka sina intellektuella gåfvor och på så sätt blifva till gagn för mänskligheten, kan genom de underbara erfarenheter, hvilka detta slags forskningar öppna vägen för, komma till en snabb och lifsafgörande insikt om att det finnes en högre art af utveckling än den psykiska, nämligen den andliga. Om förut världen och dess bifall betydte mycket för henne, kan hon genom dessa inblickar i det fördolda få klart för sig huru armt och ringa allt sådant är, huru blott *det* har

ett evigt värde som utvecklar och riktar det inre lifvet, andens lif.

Det mest eminenta exempel på andligt uppvaknande som vi känna är Sauli förvandling till en Paulus. Själf visade sig Herren för Saulus i ett flammande sken och ropade till honom: "Dig är svårt att spjärna emot udden!"

Från den dagen var Saulus förvandlad. Hans lif blef därefter ett tjänande af Herren, hans vandring på jorden blef en vandring i korsets tecken, hans värf blef att vinna människosjälar för Guds stora Sanning, för Ljusets kamp emot mörkret.

Än i dag händer det, att till kämpande, brinnande hjärtan kommer en uppenbarelse från höjden. Än i dag händer det att Herren själf eller en ängel, sänd af Honom, kommer till en människa och uttalar ord hvilka tränga likt svärdstyng till hjärtat, ord hvilka kasta ett flammande sken öfver det lif man dittills fört, visa värdelösheten däraf, visa vikten af att söka högre mål, visa nödvändigheten af att ställa sig helt i Herrens tjänst.

I den stunden känner man huru flack, huru låg den åskådning är som menar: "Är du blott en något så när hederlig och hygglig människa, så nog skall vår Herre förlåta dig hvad du brutit!" I den stunden känner man, att det icke är nog att vara "en hederlig karl", det är icke ens nog att vara "en godhjärtad människa". Det gäller något högre, det gäller något större. Vid tanken på Kristi oändliga upphöjdhet och hans änglars helighet känner man, att det är icke ringa ting som krävas af en. Man känner, att här mätes icke med små tarfliga, hvardagliga mått. Man förstår, att det är ett obevekligt kraf, icke en öfverspänd fras, att vi måste varda heliga, därför att Gud, vår Fader, är helig. Man förstår, att den plikt som Gud härmed

ålägger oss, den plikten ålägger oss ock vårt eget innersta, om vi blott lyssna rätt efter. Man förstår, att vi måste ständigt sträfva efter mera af andlig visdom, emedan Gud är Visheten, att vi måste låta hela vårt lif bli ett lif i kärlek, emedan Gud är Kärleken.

Man känner i den stunden, att det gäller att börja en lifslång kamp — en kamp för att jaga undan allt själfviskt och smått och hårdt och orent inom en — för att på så sätt bereda plats åt det inströmmande Ljuset. Men man känner ock, att i den kampen har man hjälp. Den mäktigaste Hjälpare, som finnes i himmel och på jord, är alltid redo att bistå dem som anropa Honom.

Man vet, att man skall komma att känna sig ensam i denna värld, att många af ens forna vänner skola ställa sig som kyliga främlingar emot en, att man af många andra skall mötas med hån och hätskhet. Men man vet ock, att aldrig är en människa mindre ensam än då hon ställer sig i Guds rikes tjänst. Ty det är en evig, en underbar sanning, att "Han skall gifva sina änglar befallning om dig, och de skola bevara dig på alla dina vägar".

Man fattar i denna det andliga uppvaknandets stund hvad *hjärteförkrosselse* är, detta ord som förut kanske varit en stöttesten för ens naturliga sinne. Man fattar, att skall man emottaga från Herren af Hans kraft — ja icke blott af Hans kraft utan af Hans fullhet —, då måste *det* inom en brytas som medvetet eller omedvetet ställer sig fientligt emot Ljuset från ofvan. Och detta är främst den själfviskhet som alltid är så redo att sticka fram hufvudet, den som t. o. m. när det är fråga om strid för en helig sak, i smyg hviskar fram en undran om hvad för *ära* däraf kan skördas, hvad för *lön* därmed skall vinnas. Detta ständiga sneglände emot den personliga fördelen, den jordiska berömmelsen

måste upphöra, denna själfviskhet *måste* brytas, om en människa skall blifva skickad att strida för Guds sak. Och detta nedbrytande går icke med mindre än en allvarlig, en förtviflad kamp, — en sådan kamp, under hvilken människan helt lär sig känna huru värdelöst hennes lif och hennes sträfvanden äro, om de icke syfta mot det högsta målet, huru tom och meningslös hennes tillvaro är, om hon ej inom sig förnimmer: "Med mig är Herren, af Honom får jag kraft, af Honom får jag lif."

Att ödmjuka sig inför Gud, det är att utan tvekan offra *det* af sin egen vilja som man känner vara i strid med Hans; det är att, om så kräfves, uppgifva alla drömmar om personlig lycka på denna jord, glad påtaga sig det värf Herren gifver en, den börda han lägger på ens axlar; det är att alltid, alltid söka efter kraft och ljus från höjden, alltid sträfva att hålla sin ande mottaglig för Hans Andes påverkan. Aldrig vara sig själf nog. Alltid söka mottaga för att gifva. Mottaga också genom dem som man i sitt hjärta känner vara Guds redskap och sändebud, vare sig det är människor eller änglar.

Att vara ödmjuk — det är icke att sänka ögonen mot jorden, att förklara sig vara utan en skymt af något godt, det är icke att sucka och himla sig. Detta är den skenheliga ödmjukhetens later — den som människor ofta påtaga sig, när de äro som hårdast. Den sanna ödmjukheten kan godt stå samman med känslan af eget värde. Ödmjukheten är icke något lågt och ringa, den är icke något ängsligt och krypande. Ödmjukhet — det är att böja sig för att höja sig. En ödmjuk människa sträcker sig uppåt, lyfter sin blick och lyfter sina armar emot den Högste. Och i det hon öppnar sitt hjärta fullt och oförbehållsamt för Ljuset från ofvan, stiger hon halft omedvetet uppåt.

Änglar bära henne mot höjden, liksom de på gamla, fromma taflor bära Maria, den benådade.

Man känner vid ett rätt andligt uppvaknande ingen håg att — som så många själfbelåtna människor — ropa: "Jag är frälst". Ty det man starkast känner är icke glädjen öfver att själf ha vunnit frihet från den syndens öfvermakt som långsamt fräter på andens lif. Hvad som kännes mest starkt, mest brinnande är begäret att få verka för Guds rikes sak, att få ställa sig i den mäktigaste Konungens tjänst, att få hjälpa till att upplysa arma, betungade bröder om hvar den sanna friheten finnes, hvar den rätta glädjen har sitt hemvist.

Guds sanning är lik ett flammande svärd, hvars udd är riktad emot vårt hjärta, så länge vi ej emottagit denna sanning inom oss. Men när vi upphört att "spjärna emot udden", när vi upptagit Ljusets inom oss, då utgår med nödvändighet ifrån oss själfva sanningens klara flamma för att träffa andra hjärtan, för att vinna andra själar för Ljusets rike.

Man tänker icke vid det andliga uppvaknandet först och främst på att man "skall blifva salig". Man menar icke, att man skall köpa sig saligheten, vare sig genom goda gärningar eller genom att tro på att den Rättfärdiges goda gärningar, den Oskyldiges lidande betäckt ens egen skuld och brist.

Men känner man innerligt och brinnande detta: att nåden att få tjäna Gud, att få kämpa för Kristi sak, är större än någon lön — *då äger man redan saligheten inom sig*. Då stå blott yttre hinder emellan en själf och den fulla saligheten. Då behöfs det blott att de jordiska bojorna brista, det behöfs blott att anden, frigjord, helt får ägna sig åt Ljusets tjänst för att kronan skall vara vunnen, för att himmelen skall vara eröfrad.

Ty ännu som i Döparens dagar "rifva de väldige himmelen till sig". Intet kan motstå den som har trons kraft, som har kärlekens fullhet, som har hoppets ljungande visshet. Allting skall varda gifvet åt den som vet att bedja, som vet att klappa till dess helgedomens dörrar varda upplåtna, som vet att utkräfva uppfyllandet af Faderns underfulla löften.

* * *

Många människor äro af den meningen, att det är både orätt och ovist att sträfva efter att komma i något slags beröring med den osynliga andevärld som omger oss. De säga: "Under den tid vi äro satta på denna jord, må vi uppfylla våra jordiska plikter, de plikter som ligga oss nära. Må vi lämna till en kommande tillvaro frågor som helt visst äro alltför höga för vår nuvarande ståndpunkt. Här på denna jord äro vi hänvisade till att lefva bland jordiska människor; må vi vänta till ett kommande lif med att söka umgänge med de väsen som stå på ett högre trappsteg än vi."

De, som så tala, veta icke hvad de säga. Det är fåvitskt att säga: Jag vill ingen befattning hafva med andevärlden. Ty *ingen kan undgå* att redan i detta lifvet komma i beröring med väsen från den osynliga världen.

Osynliga makter hviska dagligen och stundligen sina råd i ditt öra — mer och mindre förnimbart, mer och mindre medvetet för dig. Osynliga makter sträfva att väcka tankar och föreställningar hos dig, kalla och draga dig åt det ena eller åt det andra hållet.

Evigt, oafslåligt är det ömsesidiga inflytandet andarna emellan, likasåväl som emellan planeter och atomer.

Det finns icke en stjärna så aflägsen att icke vår jord röner attraktionen af densamma, och den tillsammanslagda attraktionen af de otaliga fjärran stjärne. världarna är tillräcklig för att hindra vår planet från att helt hän gifva sig åt solens mäktiga dragning och uppgå i dess lågande sköte. Och lika litet som jorden kan undgå stjärnornas attraktion, lika litet som hafvets böljor kunna vägra att låta sig lyftas af månens hemlighetsfulla kraft, lika litet kan en människa tillstänga sitt hjärta för alla inflytelser från de väsen hon icke ser och icke känner och icke kallar till sig.

Och tro icke, du som anser dig vara en kristen — ja, icke heller du som verkligen *är* en kristen — att du därför går fri från hvarje ingifvelse från de mörka makterna.

Den Oskyldige själf blef frestad, den Helige själf hörde mörkrets furste locka — och *du* skulle gå säker för hans angrepp!

“I veten“, skrifver Paulus, “att satan kan förskapa sig till en ljusets ängel.“

På mångahanda sätt förskapar sig frestaren. Det finns en form af frestelse som hvar och en känner till, och det är när röster från den onda makten tillhvisa oss, att de hårda, falska, själfviska gärningar vi lockas till, äro rätt oskyldiga eller rentaf förtjänstfulla.

“Pröfven andarna“, skrifver Paulus.

Hvem är då den som förstår att pröfva andarna? Endast den *kristne*.

Endast *den* kristne som förstår, att hvad Gud kräfver af oss är att vi dagligen tillväxa — liksom Hans Son, då han bodde här ibland oss — i *visdom* lika väl som i *nåd*.

Det är, när man gifver sig in på dessa dunkla och hemlighetsfulla områden, icke nog att ropa Herrans namn, det är icke en gång nog att ha en redlig vilja

att ej säga annat än hvad som är sant, ej verka för annat än hvad som är godt. Det fordras ock att man arbetat på att utveckla den gudomliga gåfva inom sig som heter förståndet.

Det är vanligen oriktigt, när man säger om en människa, som är klent begåfvad: "Hon kan icke hjälpa det." Bakom en brist i intelligensen ligger oftast psykisk och andlig lättja, som åstadkommit tillbakagående, om icke i detta så i ett föregående lif.

Och bakom hvarje kraftig intelligens ligger ett psykiskt — för de högst stående äfven ett andligt — arbete af en intensitet och ihärdighet, om hvilka de mindre begåfvade knappast kunna göra sig en föreställning.

Alltför många kristna förbise den uppmaning att sträfvä efter förstånd, att skaffa sig vishet, som öfverallt i Skriften uttalas.

Alltför många kristna mena, att den intellektuella utvecklingen är af ingen betydelse för "frälsningen". Det är sant att den andliga utvecklingen är af långt större vikt, men sant är ock, att i det andliga lifvets tjänst är intelligensen af ett oerhördt stort värde, icke blott för detta lifvet utan ock för det tillkommande. Den villigaste tjänare kan icke uträtta mycket med obrukbara verktyg. Och icke kan väl den kallas en trogen tjänare, som af försumlighet låter sina verktyg rosta, — som låter sin intelligens domna bort genom att icke uppöfva den — så att han, då arbete kräfvades, icke kan uträtta fjärdedelen af hvad han bort kunna göra i sin Herres tjänst.

Hvarje gåfva som gifvits en människa är henne gifven, på det att hon må bruka och uppodla den. Liksom Herren i liknelsen kräfdes af de tjänare, åt hvilka flere eller färre pund anförtrotts, att de på räkenskapsdagen skulle hafva *mera* att framvisa än

hvad de emottagit, så fordrar han af oss alla, att vi vid lifvets slut skola kunna visa oss ha förvaltadt de gåfvor och anlag vi undfått, så att de vuxit och förökats.

Och detta är det andliga lika väl som det fysiska lifvets lag: där icke tillväxt röjer sig, där visar sig snart aftagande. Såsom ock i liknelsen om de olika punden framhålles: den tjänaren, som icke ockrat med sitt pund, honom vardt det fråntaget.

“Den, som hade fått det ena pundet, kom fram och sade: Herre, jag visste om dig att du är en sträng man, som skördar där du icke sått och upphämtar där du icke utstrött; och jag var rädd och gick bort och gömde ditt pund i jorden.” (Matth. 25: 24, 25.)

Världen är full af små försiktiga människor, som vandra omkring varsamt bärande sitt pund “insvept i en duk”, spejande efter en plats att gräfva ned det i jorden. Och när de väl stoppat ned det och skottat igen om det, då stillas ängslan i deras små själar, då mena de, att nu är allt väl beställt, ty orördt skola de kunna lämna sitt pund tillbaka till den Herre af hvilken de mottagit det.

Alla hysa de samma uppfattning — om de än ej klart formulerat den — dessa varelser, som äro så *rädda för allt ansvar*; de mena, att Skaparen har skänkt oss lifvets underfulla gåfva blott för att vi skola *låta bli* att göra en hel del saker.

Det negativa är, enligt deras mening, den Allsmåttige lifgifvarens ideal. All vår sträfvan bör, enligt dem, gå ut på att underlåta att göra det och det. Detta: att vi utföra vårt arbete — det arbete, som är nödvändigt för att skaffa oss föda och kläder, eller det som är nödvändigt för att skaffa oss det anseende och erkännande bland människor som vi tråna efter — det kan ju icke gärna betecknas som någon för-

tjänst i andligt hänseende. Men det att vi därunder icke gjort något ondt, att vi afhållit oss från att göra en del förbjudna saker — det tyckes, enligt dessa människors uppfattning, utgöra lifvets mening.

De förstå icke, dessa nedgräfvare af det anförtrodda pundet, att lif är utveckling och att Gud, — som är Lifvets Herre, som danat oss så underbart, som gifvit oss så stora möjligheter, som uppmanat oss: "Faren efter de yppersta gåfvorna!", som sagt till oss: "Hören mig alla och förstån!" — att Han kräfver af oss, att vi gå framåt, att vi "ockra med vårt pund", att vi tillväxa "i visdom och i nåd".

De säga: "Om än Gud kanske gifvit människan möjligheten att utveckla sig därhän, att hon redan här på jorden kan höra de budskap himmelens änglar bringa — så vilja vi dock ingalunda sträfva därhän! Det synes oss mycket underligt och ovisst detta, vi ha inte tillräckliga garantier för saken, vi ha inte från barndomen blifvit inlärd, att det är vår plikt att söka utveckling på detta sätt, icke heller bli vi från predikstolarna uppmanade att göra det. Saken är oss främmande, och vi ämna icke möda oss med att söka sätta oss in i den. Vi äro fullt nöjda med det lilla pund vi fått och anse det lugnast och försiktigast att inte sträfva att föröka det."

Men det skall komma en dag, då I skolen finna, att intet var oförsiktigare än denna småvuxna försiktighet, intet var oklokare än denna förnumstiga klokhet.

Det är den dagen då Herren säger till eder: "I onda och lata tjänare, vissten I, att jag skördar där jag icke sått och upphämtar där jag icke utstrött? I borden då hafva satt in mina penningar hos växlarna, så att jag hade fått mitt igen med ränta — Kasten den onyttige tjänaren ut i mörkret utanför!"

Med det ordet af Jesus: "Saliga äro de andligen fattiga, ty dem hör himmelriket till", bemötes af många kristna maningen till att söka gå framåt i kunskap och visdom.

Men för att rätt förstå detta Jesu ord bör man ihågkomma ordspråket: "Fattig är icke den som litet har utan den som mycket begär."

Det är i *den* meningen vi skola vara andligen fattiga. Vi skola aldrig mena oss *ha nog* i vare sig andligt eller intellektuellt hänseende — icke ens om människorna förklara oss för helgon och snillen. Vi skola se mot målet, — som är det fullkomliga Ljuset, — och i dess sken skola vi varsna huru omätligt fjärran vi ännu äro ifrån att ha nått det. Vi skola alltid begära mera för att undfå mera. *Däri* skall vår "andliga fattigdom" röja sig.

Känna vi oss på *det* sättet fattiga, då kunna vi i sanning prisa oss saliga. Ty då skola vi undfå de andliga rikedomarna. Då "hör oss himmelriket till".

Det är att märka, att detta Jesu uttryck om de andligen fattiga, "dem hör himmelriket till", är det samma som han använde om barnen. Hvilket också i sin mån kan vittna för att den andliga fattigdom han förordar är densamma som den barnet är medvetet om. Hos ett i andligt och psykiskt hänseende normalt barn är ju vetgirigheten, — d. v. s. behovet att få den intellektuella fattigdomen afhjälpt — synnerligen stor.

*
*
*

Människor, som icke vilja göra sig möda att tänka själfva, finna ett förträffligt hyende under sin andliga och intellektuella lättja genom en hel del kategoriska beteckningar. Möter man en idé, en

tankeströmning, en andlig rörelse, så är den första frågan en nutida genomsnittsmänniska ställer: "I hvilken kategori kan den inrangeras?" Och hon ger sig ingen ro — såsom mer än en redan före mig påpekat — förrän hon fått tag i en beteckning slutande på -ism, där ifrågavarande idé lämpligen kan anses sortera. Så stoppar hon in den i det facket och känner sig nöjd, ty nu har hon sitt omdöme färdigt: om den -ismen finnes nämligen — liksom om alla andra — färdiggjorda omdömen på lager i konversationslexika och andra nyttiga böcker; man har bara att välja enligt egen smak på de två, tre olika synpunkter ur hvilka bemälda tankeriktning kan ses, i enlighet med olika åskådningar af gängse slag. Så är man saken kvitt. Om till äfventyrs den idé- eller tankeströmning man mött förut tycktes vilja tvinga en till att tänka själf, att känna själf, att gå till djupet med sitt eget jag, så kan man nu öfverlägset affärda den med ett: Jag känner dig, ty jag vet ditt namn! Likaså segervisst som det människobarn i sagan, hvilket fått reda på trollets namn och därmed fått makt att öfvervinna det.

Om man t. ex. finner att en författare hyllar den åsikten, att ännu i våra dagar — liksom det på mångfaldiga ställen i Skriften berättas hafva skett — himmelska andeväsen komma till människorna såsom sändebud från höjden, då hugger man strax in med ett: "Det här är ju spiritism!" Eller ifall det talas om människans preexistens och om hennes utveckling genom flera lif — strax utbrister man: "Detta är ju teosofi."

Ty det är ytterst få människor som i allt vilja tänka själfva, bilda sig en egen uppfattning. För de flesta, äfven för dem som i ett och annat afseende tänka själfständigt, finns det stora områden, på hvilka

de nöja sig med den konversations-lexikons-auktoritet som ligger i slagorden och rubrikerna.

Spiritismen har — oaktadt helt visst många af dess anhängare äro rättänkande, uppriktigt sökande naturer, och oaktadt den i somliga hänseenden varit till gagn genom att ge ett slags odödlighetstro åt en del förut helt och hållet tviflande personer — vållat icke ringa skada bland dem, som sysslat med dess fenomen. Den har genom de lögnaktiga meddelanden den framkallat lockat många till dårskaper, den har undergrävt många "mediers" hälsa och rubbat mångas förstånd. Den har också framkallat mycken humbug, mycket osmakligt och charlatanmässigt geschäft. Och ändå utgör allt detta icke den största skada som den spiritistiska rörelsen gjort mänskligheten; de mest olycksdigra följder den — ur kristen synpunkt sedt — medfört äro dessa: den har underlättat de onda andemakternas beröring med människorna, och den har hos det stora flertalet som icke omfattar spiritismen ingifvit misstro mot hela tanken på en hjälp ofvanefter, förmedlad genom änglar.

Teosofien — som också har gjort nytta genom att den bragt många människor till eftertanke, till insikt om de förborgade krafterna inom dem, till forskning i viktiga frågor — har äfven — delvis genom det anspråksfulla i sitt uppträdande — gjort många afvoga emot sina läror, hvaraf somliga dock äro med den sanna kristendomen öfverensstämmande. Och på detta indirekta sätt har den vållat kristendomens sak mycket afbräck. Somliga teosofiska författare utropa triumferande, så snart de i bibeln eller i andra gamla skrifter finna något som öfverensstämmer med deras lära: "Se, detta är ju teosofi!" Menar man med teosofi det som ordet ursprungligen betyder, nämligen gudomlig vishet, så kunna de ju visserligen ha rätt. Men då

numera ordet teosofi öfvergått till att bli den veder-
tagna benämningen på det af madame Blavatsky stiftade
teosofiska samfundets läror, så verkar ett sådant ut-
rop ungefär som, om en boströmian framhölle det i
Platos skrifter, som Boström i sin filosofi upptagit och
förkunnade: "Se detta är ju ren boströmianism!"

Emellertid är läran om reinkarnationen — som
finnes hos flera af kyrkofäderna, bland annat hos den
som i flera hänseenden var den främste af dem, Origenes
— nödvändig för ett rätt förstående af utvecklingen.
Och äfven för åstadkommande af en allvarlig och hälso-
sam känsla af att hvarje gärning, hvarje ord, ja hvarje
tanke drar konsekvenser med sig. —

Att de människor, som förneka tillvaron af en
Gud och af en odödlig ande i människan, sätta lik-
hetstecken emellan spiritism och änglalära är icke att
förundra sig öfver. Men till dem talar jag ej här.
Det är till dem som tro på att Gud skapat oss och
gifvit oss en odödlig ande, som jag skulle vilja ställa
ett par frågor.

För det första:

Hvad hafven I för skäl att tro, att inga högre
skapade varelser än vi jordemänniskor finnas?

I veten, att nedom människan finnas lägre stående
varelser i en oafbrutet fortlöpande skala. Så nära
hvarandra äro de olika gradationerna af lif och ut-
veckling, att det ofta är synnerligen svårt att ur-
skilja gränsen. Öfvergångsformerna mellan högre och
lägre stående djurslag ha, isynnerhet i förhistorisk tid,
varit talrika. I fråga om gränsen emellan djur och
växter står vetenskapen ofta tveksam; gränsen emellan
organiskt och oorganiskt lif är också högst vansklig
att bestämma. Om amöban, om diatomacéen ha lif,
hvarför skulle ej också kristallerna — som på ett så

sällsamt sätt bilda sina former och söka sina frändskaper — också sägas ha lif?

Om nu skalan nedåt är så rik, om lagen där öfverallt synes vara: Inga språng, inga skarpa afbrott i utvecklingsgraden — är det då ej fåvitskt att antaga att emellan Gud, den Allrahögste, den Outgrundlige, alltings Lifgifvare, och det ofullkomliga väsen, som människan är, icke skulle finnas några väsen stående på en högre utvecklingsgrad än vi? Är det icke att tänka lågt om Guds allmakt och vishet att tro, att Han ej velat eller lyckats dana väsen af en högre art än vi? Om *lif* är *riкеdom* i fråga om former och utveckling — och det säger oss hvarje steg vi taga i naturens värld —, hvarför skulle vi antaga, att rikedomen tager slut just vid den gräns uppåt som människan representerar?

För det andra:

Om det finnes högre och fullkomligare väsen än vi — och logiken synes kräfva ett sådant antagande, ifall man öfver hufvud tror på tillvaron af en Gud och ett andligt lif — huru kunnen I mena, att de icke skulle stå i beröring med oss?

I bibeln läres, att änglar finnas, att de äro Guds tjänsteandar, att *de hjälpa människorna*. Katekesen vidgår den första och den andra af dessa punkter men låtsar ej om den tredje af dem.

Ju djupare man tränger in i naturens hemligheter, dess klarare inser man hvilken stark växelverkan allt varande utöfvar på hvartannat. Hvarje atom är påverkad af såväl solens som jordens attraktion, hvarje ört i skogen röner inverkan af de växter och träd som omgifva det, af den jordmån hvori det växer, af de källor som däri flyta fram, af de djur som ha sitt tillhåll i dess närhet; för hvarje djur är existensen på tusen olika sätt beroende af dess omgifning och af

andra lefvande varelser, t. ex. af de myriader ofattligt små kråk som lefva i dess matsmältningsorgan och underhjelpa eller förhindra dessas funktioner. Och på det intellektuella och andliga lifvets område — till hvilken grad bero icke vi människor till vårt tankelif och vår utveckling, till möjligheten af att uttrycka våra känslor i språket, till möjligheten af att forma deras uttryck i konsten, på andra människors — dödas och lefvandes — verk och tankar!

Och tror man, att Guds väsen är kärlek, att den lag Han gifvit sig själf och sina skapade varelser heter förbarmande — huru skulle man väl kunna tro, att de väsen som stå högre än vi, som sålunda veta mera än vi, förmå mera än vi, icke skulle både *kunna* och *vilja* hjälpa oss i vår sträfvan uppåt emot renare och högre rymder. *Vi* känna medömkan med djuren, *vi* känna, att vi ha plikter äfven mot dessa outvecklade själar — hur vore det möjligt att icke de andeväsen som stå öfver oss — och som vi dock stå mycket närmare än hvad djuren stå oss — såge varkunnande ned till oss, ifriga att bistå oss, att upplysa oss, att trösta oss! Om Lifvets och Kärlekens Herre är densamme, om kärlek är lifvets lag — då måste den, som nått en högre grad af lif, också fyllas af ett högre mått af kärlek. Och kärleken kan icke se lidandet utan att längta efter att hjälpa.

Detta är sagdt till dem som öfver hufvud ha hvad som brukar kallas en idealistisk lifsuppfattning. Men till de bibeltroende har jag ännu några ord att säga.

Med de bibeltroende menar jag här icke dem som hylla en blind bokstafstro — dessa hafva, lyckligtvis för kristendomens sak, börjat bli allt färre — utan jag menar dem som tro, att bibeln innehåller stora, ja man kan väl säga omätliga skatter af Guds sanning, uppenbarad i olika människors hjärtan, för att blifva

till gagn för hela mänskligheten. Till dessa, som tillerkänna bibeln ett så högt värde att de åtminstone icke kunna stå likgiltiga inför det som på mångfaldiga ställen i Skriften läres, vill jag säga:

Kommen ihåg, att det — med undantag af Esras och Nehemias krönikor, hvilka väl på det hela äro att räkna bland de i religiöst afseende minst gifvande af de bibliska skrifterna — icke finnes en enda af de bibelns böcker som förtälja Guds rikes historia — vare sig af dem som berätta detta rikes förberedelse bland judafolket ¹⁾ eller af dem hvilka skildra dess upprättande genom Sonen och dess utveckling genom Guds Andes kraft — som icke förtäljer om änglahjälp och änglaunder. Kommen ihåg, att i flertalet af bibelns öfriga böcker — i psalmisternas, i profeternas, i apostlarnas skrifter — talas ock om Guds änglar.

Kommen ihåg, att i fråga om nästan alla de ställen där i G. T. säges, att Gud uppenbarar sig för och talar till en människa, säges senare, antingen redan i G. T. eller i N. T., att det är en Herrens ängel som talar. Sålunda om Guds besök hos Abraham i Mamres lund, om Herrens uppenbarelse för Moses i den brinnande busken, om meddelandet af lagen på Sinai berg, om Israels folk ledande på ökenfärden genom en eldstod. Här af framgår ju tydligt, att om af en primitiv åskådning hvarje uppenbarelse af ett högre väsen uppfattades som ett framträdande af den Högste själf, så har en senare, mer fördjupad religiös tro kommit till insikt om att "ingen människa har någonsin sett Gud", och att "Gud bor i ett Ljus, där ingen kan inkomma", hvadan de uppenbareelser af gestalter "i skinande hvita kläder" och "med anlete som en eldslåga", som stundom tett sig för människobarn, varit icke Ljuset själf men sändebud från Ljuset.

¹⁾ Till dessa räknar jag icke Ruths bok och Esters bok.

Kommen ihåg, att den af bibelns historiska böcker, som mest talar om änglars ingripande i människors lif — Apostlagärningarna — är den som handlar om det senaste stadiet af Guds rikets historia, hvilket i de heliga böckerna finnes skildradt. I mer än tredjedelen af Ap. G:s tjuuguåta kapitel förekomma omnämmanden af änglar och änglauppenbarelser.

Kommen ihåg, att när Kristus talar om sin tillkommelses dag, talar han alltid om huru han skall komma tillsammans med "de heliga änglarna", hvarförutom han säger att det är änglarna som vid domen skilja de goda från de onda. Kommen ihåg, att i den af bibelns böcker som är mest uppfylld af talet om de yttersta tingen, ordas mycket om Herrens änglar, som gå ut likt ljungeldslågor att till jordens barn bringa straff och bringa tröst.

Kommen ihåg, att det stora och glädjefulla under med hvars skildring evangelierna begynna, bebådades af en Herrens ängel; kommen ihåg att i det djupaste lidandets ögonblick, i ångestens Getsemane, sändes till Sonen en ängel med tröst och styrka från höjden, att vid uppståndelsen änglar "välte stenen från grafvens dörr", för att sedan vara de första att för sörjande, trogna kvinnor förkunna segerbudskapet: "Herren lefver!"

Kan det då för den, som fäster någon vikt vid bibelns uttalanden, synas sannolikt, att det *blott* varit i gångna tider Gud sändt sina änglar att förkunna sin vilja, gifva upplysning, skänka tröst och styrka från ofvan? För att sedan i tidernas fullbordan återgå till att använda dem som sina budbärare till jordens barn?

Menen I kanske, att människorna nu gått så mycket framåt, att de i allt höra Guds egen röst? Att de hunnit längre i fullkomning än den Helige, hvilken

dock vann kraft och hugnad af den ängel från Fadern som syntes honom i örtagården?

Eller menen I, att människorna blifvit så onda, att Gud tagit sin hand ifrån dem? Att de blifvit så jordbundna att ingen ängels röst förmår tränga till deras hjärtan?

En ringa tanke skullen I då hafva om makten af Sonens glädjebudskap, ifall I menen, att människorna äro så mycket sämre efter det han varit på jorden än de voro i den tiden då hans ljus ännu ej tändts här.

Men är det så att Gud icke ändrat sina tankar och sitt styrelsesätt sedan de tider om hvilka i bibeln berättas, då sänder Han ännu till människorna sina tjänare som budbärare.

Hvaraf kommer det då att man nu nästan aldrig hör om änglabudskap och änglahjälp?

Är det icke männe därför att otron i detta afseende är så stor äfven bland dem som annars äro troende? Är det icke också därför att fegheten bland dem är så stor, att de som ha några erfarenheter däraf icke våga tala om dem af fruktan att beskyllas för spiritism eller vidskeplig öfvertro.

De som strax äro redo att ropa på spiritism, så snart det är tal om änglar och andar, huru måste de icke finna hela bibeln spiritistisk! I synnerhet måste den förefalla dem så på de ställen, där det talas icke blott om änglar utan om döda människors andar som visa sig på jorden. T. ex. när det berättas, att på korsfästelsens dag många döda stego upp ur sina grafvar och gingo på Jerusalems gator och blefvo sedda af många, och när det sägs, att Jesus på Tabor talade med Moses och Elias, hvilka syntes i skyn för honom och för lärjungarna. Och än mer, när det i G. T. berättas hur spåkvinnan i Endor frambesvor Samuels ande, som visade sig för Saul.

Likaså borde ju de, som strax äro färdiga att tala om teosofi, så snart det ordas om preexistens och återfödelse, kalla det för teosofi, när Jesus säger att Johannes är den återfödde Elias, och när hans lärjungar spörja om den blindfödde mannen fått sin blindhet som straff för sina synder.

Personer, som göra något anspråk på bildning, borde för öfrigt afhålla sig från att ständigt om ifråga varande föreställningar bruka dessa termer från i går — teosofien är i den mening ordet *nu* brukas en företeelse som ej är trettio år gammal, spiritismen dök upp för mindre än hundra år se'n —; de riskera nämligen genom en sådan terminologi misstänkas vara ganska okunniga. Det förefaller nämligen som om de ej visste om att hos många gamla filosofer, kyrkofäder och kyrkolärare förekomma lärorna om reinkarnation och om människans möjlighet till att emottaga budskap från andevärlden.

*
*
*

Kristus sade till den skara som åhörde honom: "Den som är af sanningen, han hör min röst".

Han gör sålunda till proberstenen för en människas sanningskärlek *icke att hon håller fast vid inlärdas sanningar* utan det att hennes förstånd och hjärta *förstå* att urskilja och emottaga de *nya* himmelska sanningar som möta henne.

Hvad är tro om icke en hjärtats mottaglighet för himmelska sanningar? Man måste alltid bedja: Herre, öppna mitt hjärta, öppna mitt inre öra, upplys min ande, att jag må förstå Din vilja, att jag må höra Dina tjänares röster, när de bringa mig budskap från Dig.

Fattar man tron blott såsom ett fasthållande vid de inlärdas sanningarna, huru skulle man väl då kunna

klandra de judar som afvisade Kristus, ja hur skulle man kunna underlåta att gilla dem? Ty Jesu framträdande motsvarade ju ingalunda hvad fromma judar från barndomen fått lära sig att vänta af Messias.

Det är en nyttig själpröfning för oss alla att stundom ställa oss inför den frågan: Huru skulle jag ha emottagit Jesu Kristi evangelium, ifall jag lefvat i Palestina på hans egen eller hans apostlars tid?

Om jag är ibland dem som inför allt främmande och ovant med en viss misstro säga: "Jag förstår icke detta" — och därmed skjuta tanken därpå åsido utan att söka intränga i saken — huru skulle jag då kunnat tro på Jesus Kristus, ifall jag varit uppfostrad som en rättrogen jude med Messiasförväntningar, hvilka *icke stämde* med timmermanssonens uppträdande. Och i synnerhet — hur skulle jag kunnat tro hans apostlars predikan?

"Denne *korsfäste* Messias" — skulle jag ha sagt — "är ju ingalunda den jag från barndomen lärt att tro på af fromma fäder. Hvarför skulle jag löpa efter nya läror?"

Men skillnaden, skall man kanske invända, är den att israeliten visste, att han borde vänta en Messias, som ännu icke var kommen, borde hålla sig förberedd på något nytt, då kristendomen däremot är något afslutadt, något färdigt.

Men kristendomen är, enligt Kristus själf, icke något afslutadt och fullkomnadt, *icke i den mening att vi ej ännu skulle ha mycket att lära, nya djup att intränga i.*

Kristus har själf sagt det, att Guds Ande skulle komma till människorna och lära dem mycket som de ännu icke förstått. Han har sagt, att de, som trodde på honom, skulle göra större kraftgärningar än han gjort under sin jordevistelse.

Men de som i våra dagar säga sig tro på honom — de tänka sig dock ingen möjlighet att få tränga djupare in i Guds rikes hemligheter än tillförene skett, de tänka sig icke möjligheten af att vare sig de eller någon af deras trosbröder skulle kunna göra några kraftgärningar.

“Sadducéerna lära, att ingen ängel och ingen ande finnes”, säges i Ap. G.

De flesta af nutidens kristna stå härvidlag på de tviflande sadducéernas ståndpunkt.

Eller ock hvarken tro eller tvifla de, men skjuta frågan åsido, sägande: “Vi veta icke huru härmed förhåller sig, och vi bry oss ej om att grubbla häröfver”.

De förstå ej, att den liknöjdhet, som så talar är ett tecken till andlig ohälsa.

Ett oundgängligt symptom på fysisk hälsa är det att kroppen med begärlighet emottar födan — att människan “har aptit”. Ett tecken på en vaken intelligens är det, när själen ifrigt söker näring — är “vetgirig”. Äfven för det andliga lifvets hälsa är det ett oundgängligt villkor att anden söker efter och gärna emottager allt som kan främja andlig tillväxt: såväl visdom som nåd.

* * *

Gud är lifvet — därför tillhör det den djupa lag Hans väsen gifvit sig själf, att inga tomrum finnas i den lefvande, skiftande, underfulla värld Han skapat. Öfverallt lif ifrån det lägsta, — det som för människoblick knappt ter sig som lif, ja det som människor ännu icke förstått vara lif — till det högsta: till de heliga väsenden, de “furstar och väldige” bland änglasskarorna, hvilkas glans och storhet vi icke ens mäktas fatta.

»Gud är kärleken» — därför måste ett evigt samband genomdallra hela Hans skapelse. Därför är det alltid och allestädes den högres, den starkares, den mera förmåendes rätt och plikt och djupaste glädje att hjälpa den svagare, den mindre utvecklade, att gifva honom af sin kraft och att hjälpa honom att emottaga af Guds kraft.

Därför måste hvarje människa hjälpa sin nästa som står lägre än hon i utveckling; därför måste änglar hjälpa människor; därför hjälpa ock änglarne hvarandra — den högre den, som ännu ej hunnit så högt.

Men liksom en klok människa, som vill i lekamlig mätto hjälpa de nödställda, alltid sätter som mål för sin verksamhet: att alltmer göra sig själf öfverflödigg genom att lära den hjälpte att *hjälpa sig själf* — så går ock all verklig andlig hjälp ut därpå att lära individerna att själfva så omedelbart som möjligt mottaga allt af Den, från hvilken alla krafter ytterst utströmma — af Gud.

Gud är visheten — därför har Han ordnat det så att ingen gåfva gifves människoanden utan att han sträcker sig uppåt för att nå den. Ansträngning och kamp behöfver anden — likaså väl som själen och kroppen — för att utvecklas. Icke vore det oss nyttigt att få allt utan möda, icke lyssnade vi till de höga andarnas lärdomar med samma mottagandets glädje och innerlighet, ifall de bjödes oss ständigt, ifall de gåfves oss utan att vi sträfvat och lidit därför. Vi måste kämpa den goda kampen, vi måste sträcka oss framåt mot målet, vi måste bedja och vaka, för att det som inom oss tillhör härlighetens rike må utvecklas i härlighet.

Det är två olika vägar som leda till den inre åskådningen; på två olika sätt kan en människa blifva en *seende* och en *hörande*.

Den ena vägen är *forskningens*.

Icke den forskning som vänder sig utåt, utan den som vänder sig inåt, mot de dolda djupen, dessa djup hvilka ingen kan utspana annat än genom att gå in i sig själf. Ty icke med lodande i andra människors själar kan någon nå in till de stora hemligheterna.

Denna den inre forskningens väg kan ingen gå utan att ha nått ett visst herravälde öfver sin lägre natur, utan att veta kufva alla de mäktiga, jordiska drifter som vilja hindra sträfvandet efter det andliga goda, utan att förmå behärska allt det låga, stoftburna inom sig — allt detta, som ofta med så brutal makt tränger sig fram och förmörkar det inre ljuset.

Därför ljöd de gamla stoiska filosofernas maning till människorna: att döda djuret inom sig för att främja andens — "demonens" — tillväxt. Och denna regel har alltid följts af alla de öster- och västerlandets vishetsälskare och sanningssökare, hvilka förstätt att den inre visheten är *den enda verkliga*, den enda som når till urgrunden, den enda som finner Gud.

Hvar och en har någon gång hört förtäljas sällsamma bevis på det underbara mått af herravälde öfver kroppen som Indiens fakirer ernått. Man vet att dessa män kunna lefva i veckor, ja i månader utan föda, man vet att de låta sig lefvande begrafvas — för att månader efteråt låta uppgräfvä sig, fortfarande vid lif. Det är sant att några af dem utföra sådana saker såsom konststycken: för att vinna pengar, för att väcka människors uppmärksamhet eller oftare i den föreställningen att dessa själfspäkningar i sig själfva innebära något förtjänstfullt, något hvarmed man köper befrielse från återfödelsen.

Det finnes ingen väg, från hvilken ej afvägar leda,
och in på avvägarna förirra sig lätteligen de, hvilka ej
städse klart hålla målet i sikte. Men hur mycket
oförnuftigt och motbjudande än möter oss hos de
österländska själfplågarna — hur ofta vi än se dem
förväxla mål med medel —, visst är dock att den
grundtanke är riktig som ledt dem: genom att till-
kämpa sig fullt välde öfver kroppen får själen nya
krafter, vinner inblick i dolda ting, hvilka den mera
utåt riktade intelligensen icke har någon aning om.

Och icke blott sjaliskt vinner man upplysning
på denna väg; äfven andligen har man där ljus att
hämta. Ifall man nämligen tillhör dem som oafslätligt
och allvarligt sträfva framåt, och ifall man känner
hemligheten: att pröfva andarna, att lära af dem som
hafva godt att bringa, men förkasta och bortstöta
dem som äro af ondo och vilja locka till ondo.

Ingen, som går forskningens väg och når så långt
att han vinner makten att låta själen fritt lämna krop-
pen, kan nämligen undgå att komma i beröring med
andevärlden. Hans ställning till denna är mera omedel-
bar och mera ansvarsdiger än den i hvilken de *icke*
seende stå. I de ändlösa rymder, som omgifva vår
jord, ila mäktiga väsen fram — ljusbringande eller
hotfullt mörka — att kämpa för eller mot Guds rikes
sak, att hjälpa svaga människovarelser eller att störta
dem i fördärfvet.

Det är klart att den som träder i en frivillig,
nära beröring med denna för vanliga ögon osynliga,
för vanliga öron icke förnimbara värld, därmed utsätter
sig för en stor, ja för en oerhörd fara —, ifall han
icke tjänar den Herre som besegrat mörkrets makt,
ifall han icke af Guds Anda emottagit vishet. Själ-
f lätteligen vilseledd genom lögnaktiga andar, skall den
icke-kristne ofta vilseleda andra. Och häri äro de

västerländska spiritisterna långt farligare än de österländska "yoghi". Ty i Österlandet har det sedan gammalt varit en sträng upprätthållen tradition att alls icke eller blott till ett mycket begränsadt fåtal delgifva det hemliga vetande, som gradvis tillkämpats af adepterna; medan västerns långt mera meddelsamma spiritister i regel äro färdiga att låta snart sagdt hvem som helst få del af deras verkliga eller förmenta andemeddelanden.

Många beträda forskningens väg utan att från början förstå hvart den leder. Många vandra den hela sitt lif utan att få sikte på målet. Men den som är fylld af ett *ärligt* och *ödmjukt* sanningssökande, den måste till sist på denna väg få syn på den stora sanning, som det är människorna förelagdt att söka, på det Eviga Ljus, som vårt innersta Jag evigt drages till.

*
*
*

För den som icke går den experimentella forskningens väg, finnes det dock en möjlighet att nå till den inre åskådningen. Det är på *trons* väg. Eller man skulle ock kunna kalla den Kärlekens väg. Ty den sanna tron och den sanna kärleken äro ett.

Den människa som älskar Gud och visar barnhärtighet emot sin nästa, den människa som lefver det inre lifvet, bönens lif, vinner därigenom andlig upplysning. Många berättelser ur deras lif, som världen kallat "helgon", vittna om huru de inre krafterna frigjorts inom dem och huru de — i Herrens namn — blifvit i stånd att utföra kraftgärningar.

Genom böner och förböner blifver människan stundom en seende.

I bönen hämtar hon kraft från höjden. I förbönen gifver hon af sin kraft: strålar af hennes inre

ljus stiga uppåt till Gud och gå att, enade med den gudomliga kraften, uppsöka den varelse hon bedt för. Men detta är det stora undret i kärlekens rike: ju mer du gifver, dess mera undfår du. Om du åt andra gifver af ljuset inom dig, skall du emottaga tiofaldt, ja hundrafaldt af det Eviga Ljuset själf.

Ingen varelse står så högt — icke ens de högsta änglarna — att han ej genom förböner kan få ett tillskott af ljus, af kraft, af välsignelse. Ingen har sjunkit så lågt, att ej förböner kunna bringa honom en glimt af hopp, af tröst, af maning till att sträfva uppåt. Genom hela skapelsen slingrar sig bönernas underbara kedja. Ty bönen hemlighet är denna: att emottaga för att gifva — att gifva för att emottaga.

* * *

Genom det andliga uppvaknandet lär man sig förstå i huru hög grad det inre lifvet på alla sätt påverkar det yttre. "Vi bära vårt öde inom vårt eget bröst", sade den helleniske vise; "enhvar är sin egen lyckas smed", säger ett nordiskt ordspråk. Och detta gäller icke blott de lifsförhållanden, i hvilka viljan och energien allmänneligen anses spela in. Det betyder icke heller ensamt det att vår egen uppfattning till en viss grad omgestaltar lifvet för oss, så att vi genom ett gladt och friskt mod bli i stånd att betrakta som obetydligheter de missöden som annars skulle böja oss till jorden.

Nej, på ett än mer genomgripande sätt inverkar vår andliga hållning på vårt öde.

"Hvad den ogudaktige fruktar, det vederfares honom", säger Ordspråksboken, "och hvad de rättfärdiga begära, det varder dem gifvet."

Fruktan och feghet draga till oss de olyckor vi ängslas för; mod och förtröstan förjaga de moln, som

skocka sig kring oss. Genom hat och bitterhet, genom svek och orenhet locka vi till oss de mörka makterna, de olycksdigra inflytelserna. Ett älskande och tåligt, ett trofast och rent hjärta har kring sig en ljus atmosfär, till hvilken Guds änglar gärna nedstiga. Den som gifver, honom varder gifvet; "den som vattnar, varder själf vattnad"; den som förbarmar sig öfver sina bröder, öfver honom förbarmar sig Herren Gud.

Och hvarje människa som funnit vägen till Kristus, som valt honom till sin Konung och emottagit den frid Han gifver, skall finna, att för henne alla lifvets svårigheter icke blott bli lättare att bära, utan ock ofta lösas på ett bättre sätt än hon vågat hoppas. Kristus har ålagt oss att "taga vårt kors uppå oss och följa honom". Han fordrar af oss, att vi skola vara redo att offra allt för Guds rikes sak, att vi icke skola skygga tillbaka för mödorna, icke för lidandet, icke för hånet och icke för smädelsorna. Men gå vi med gladt mod att *kämpa den kamp, till hvilken vi kallats*, då skola vi finna, att Han förgäter icke det löfte Han gifvit: att hvem som för Hans namns skull öfvergifver hus och hem och fader och moder och syster och broder — han skall få allt igen hundrafaldt i detta lifvet och i det tillkommande.

— "När jag böd eder draga ut utan ränsel och och utan skor, utan staf och utan pung, hafver något fattats eder?" sporde Mästaren sina lärjungar. — "Nej intet, Herre", ljöd deras svar.

Efter dem hafva tusenden, som gått i Mästarens spår, fått erfara detta: att trots det deras väg varit, enligt världens mening, en dårskapens väg, trots det att de vågat allt och lämnat allt som kunde tyckas vara i timligt afseende förmånligt, så har dock intet fattats dem. De känna sig besitta all rikedomens

trygghet, ty den Fader som sörjer för dem, är rik så som ingen annan. Men de undgå de rikedomens bekymmer som tynga till jorden så mången stackars dödlig, hvilken i själfva verket är sina ägodelars slaf.

* * *

Den andliga lifvets intensitet påverkar äfven i högsta grad den kroppsliga hälsan.

I föregående kapitel har jag talat om *själens* inverkan på kroppen — till hälsa och till ohälsa. Då anden är det ursprungligaste på samma gång som det högsta inom människan, den princip från hvilken själen utgår, — liksom själen formar kroppen, — så är det klart att också *anden*, med själen såsom förmedlande faktor, måste påverka kroppens lif.

Ett af de exempel Skriften ger på andens makt öfver kroppen är det som Paulus antyder, när han säger, att han "bär på sin kropp Jesu Kristi märken" ¹⁾. Hans brinnande kärlek till, hans ständiga inre åskådning af den korsfäste Frälsaren hade på ett mystiskt sätt framkallat på hans kropp de fem såren på samma ställen där Jesu Kristi kropp genomborrats af spikar och lansstygn. Det är icke antagligt att till denna Pauli stigmatisering medverkat en bestämd viljeakt från hans egen sida. Däremot förefaller det som om de icke få stigmatiseringar, om hvilka medeltidens helgonhistorier veta att förtälja, varit resultatet af icke blott en det inre sinnets åskådning utan ock af en ifrig åstundan att få bära på sin kropp dessa tecken, hvilka betraktades som ett ärofullt vittnesbörd om himmelsk nåd och innerlig delaktighet i

¹⁾ Somliga ha visserligen velat tyda dessa Pauli ord i Galaterbrevet (6: 12) så att aposteln själf verkställt eit slags tatuering å sin kropp — i analogi med det i Orienten vanliga bruket att på

Frälsarens kärlek. Man torde sålunda, för att använda ett modernt vetenskapligt uttryck, kunna anse dessa stigmatiseringar vara åtminstone delvis verkningar af en autosuggestion.

Den ryktbaraste af medeltidens stigmatiserade är väl Franciscus af Assisi. Det finnes en berättelse nedskrifven af en af de munkar som voro med honom på berget Alvernia, hvilken förtäljer huru, medan den helige Franciscus låg försänkt i bön, ett brinnande kors, buret af en seraf, visade sig på himmelen, och huru från den korsfästes händer, fötter och sida utgingo ljusstrålar, hvilka träffade den bedjande. Följande dag, berättar den fromme munken, befanns broder Franciscus ha blödande sår på samma fem ställen, där han träffats af strålarna. Och alltsedan den dagen hade den milde broder Franciscus svårt för att gå på sina ständigt blödande fötter och måste för det mesta rida på en åsna.

Jag har i häfte I af detta arbete omnämnt de för öfrigt välkända fenomenen: att en hypnotisör genom sina suggestioner kan hos sitt subjekt framkalla blåsor eller blödande sår å de kroppsdelar han berör eller blott nämner. På det hela kan man antaga, att hvad som kan åstadkommas genom magnetisörens suggestion, det bör också kunna åstadkommas genom auto-

armen inrista märket af den gudomlighet åt hvilken man invigt sitt lif. Men sammanhanget i anförda bref förbjuder tydligen en sådan tolkning. När Paulus ber galaterna att visa honom undseende för dessa märkens skull, så kan detta ej motiveras på annat sätt än att aposteln endera *led* af dessa sår — hvarför han ansåg sig ha rätt att påräkna medlidande — eller också betraktade dem som ett tecken till Herrens särskilda *nåd*, något som ju också gåfve honom rätt att begära undseende af människor. Båda dessa tydningar låta sig försvaras, ifall man antager stigmatisering ha ägt rum; ingendera blir möjlig, ifall man påstår att dessa »märken» voro ett slags tatuering.

suggestion. Det vill säga: för så vidt den som ger sig själf suggestionen besitter en ovanlig grad af viljestyrka eller ock är behärskad af en synnerligen stark känsla eller idé. Vetenskapen hade därför alltifrån det ofvan antydda fenomen blifvit af flera forskare vederbörligen konstaterade, knappast rättighet att betvifla möjligheten af de stigmatiseringsfenomen om hvilka helgonlegenderna tala. Emellertid äro somliga lärda, som bekant, ganska konservativa, och ännu långt efter det åtskilliga läkare framlagt bevis för möjligheten af så att säga konstgjord stigmatisering, ställde sig de flesta helt och hållet skeptiska beträffande den äkta — d. v. s. den af andliga orsaker härrörande stigmatiseringen.

Men så hände det egendomliga att midt i det nittonde århundradet, — det kulturella och skeptiska nittonde århundradet, — midt i ett land som ångar af stenkol och fabriksverksamhet, inträffade att fall af verklig stigmatisering — ett fall som blef studeradt och verifieradt af flera läkare och fysiologer. Ett par tre decennier förut hade i Tyrolen samma fenomen iakttagits och beskrifvits, men först i fråga om Louise Lateau, "la stigmatisée belge", blef saken så obestriddt konstaterad — särskildt genom undersökningar af prof. Lefebre i Louvain —, att ingen, som gjort sig mödan att taga reda på frågan, numera kan förneka verkligheten af det religiösa lifvets direkta inverkan på kroppsorganismen.

Men om kroppen genom påverkan från anden kan träffas af sår och lidanden, så bör den ock af anden kunna påverkas till hälsa. Och detta i så mycket högre grad som *hälsan är mera naturlig än ohälsan*.

Om, såsom redan Salomo sade, "ett friskt sinne är kroppens hälsa", och om ett friskt sinne först och främst vinnes genom att hafva *frid med sig själf, med*

människorna och med Gud, genom att känna sig frigjord från ängslan för utkomsten, oberörd af tidens hetsande jakt efter guld, efter njutningar, efter berömmelse — då är det klart att en sann kristen har större utsikter än andra att bibehålla hälsan.

Men äfven till att återvinna den, när den på ett eller annat sätt förlorats, har den kristne utvägar, hvilka världen icke känner.

Jesus sporde ofta dem som kommo till honom för att blifva helbrägdagjorda: "Tror du att jag kan göra dig frisk?" Och det är tydligt att den sjukes mottagande tro var en viktig faktor vid helbrägdagörandet, eftersom det ibland säges att till följd af människornas otro kunde icke Jesus i den och den staden göra mer än ett fåtal kraftgärningar.

Den kraft som den kristne genom sin trosvarma bön kan draga till sig från ofvan är i själfva verket obegränsad. Från den som beder stiga dallrande ljusvågor upp mot det Eviga Ljuset; till den som beder i anda och sanning sänka sig Kärlekens lifgivande strålar. Så mycket större som Gud är än vårt hjärta, så mycket rikare, — oändligt mycket rikare — är det som gifves oss än den gnista af andakt och bön som stiger från vårt innersta.

Det beror helt och hållet på vår mottaglighet — det vill säga på vår tro — huru mycket vi där af undfå. Och det beror på vår mottaglighet, om den andliga lifstillförsel vi erhålla vid behof omvandlas till *psykisk kraft* för att tillföra oss inspiration och ökad energi i vårt intellektuella arbete, eller till *lifsmagnetism* för att öka vår kropps spänstighet och dess förmåga att besegra sjukdom och lidande.

Svårigheten, plägar man invända, är att tro att Gud skall, därför att vi bedja därom, afvika från de lagar Han själf gifvit.

Men det är icke Guds lagar som förändras. Det är blott vi själfva som förändras, när vi öppna vårt hjärta till att emottaga hälsa och kraft från ofvan. Guds kärlek är alltid redo att gifva, Guds kraft är alltid färdig att utgjuta sig öfver den som har det rätta mottagliga sinnet. Men liksom blott den, hvilkens mottagningsinstrument är riktigt stämmdt, kan uppfånga de budskap som "den trådlösa telegrafan" bringar, likaså kan blott den, hvilkens hjärtas strängar äro stämmda till den rätta mottagligheten, uppfånga de evigt dallrande vågor af kraft och ljus som utgå ifrån den Allrahögste.

Att blifva helbrägdagjord, det är därför blott att genom tro och bön *varda mottaglig* för den nåd som Gud städse är redo att gifva. —

På tal om botande af sjukdomar genom magnetisk behandling har jag framhållit, att det är två faktorer, hvilkas förekomst i tillräckligt mått är nödvändig för att ett lyckligt resultat skall ernås: nämligen erforderlig magnetisk kraft hos läkaren och psykisk och fysisk mottaglighet hos patienten, hvarjämte den senares hela fysiska konstitution också spelar en roll i fråga om botandet.

När det är fråga om helbrägdagörelse genom tron, är det ju icke af nöden att spörja om den första af nämnda faktorer är tillstädes. Att oändlig kraft finnes hos Den, som är all krafts urkälla, är själfklart. Att viljan att gifva också finnes i oändligt mått hos Den, hvars väsen är kärlek, är ju äfvenledes själfklart.

Man skall kanske invända: Men lidandet kan ju vara ett straff för, en följd af mina synder? Eller det kan vara nödvändigt för min inre utveckling, mitt andliga fördjupande? Och sålunda kan jag ju icke känna mig viss om att Gud verkligen vill gifva mig hälsan åter.

Men ingen behöfver tänka så.

Har jag kommit till den innerliga tro på och kärlek till Gud, som kräfves för att på den andliga vägen blifva helbrägdagjord, då har ock — om jag än i min sjukdom haft ett straff att bära på — mitt öde blifvit besegradt. Och då lyftes bördan ifrån mina axlar. Om lidandet varit för min andliga utveckling gagneligt, så är likväl — så snart jag lärt mig älska Gud öfver allting, så snart Han blifvit mina tankars tanke och lifvet i mitt lif — den läxa lärd, som plågan blifvit sänd att lära mig.

Det är ett misstag, ett stort misstag, att tro, att Gud *företrädesvis* uppfostrar genom lidandet. Han vore icke kärleken, om Han ej hellre gäfve oss glädje än sorg; Han vore icke till sitt eget väsen harmoni och salighet, ifall Han icke hellre såge oss sälla än sörjande. Blott när det är *nödvändigt* — men det är tyvärr ofta nödvändigt! — sänder Han oss bedröfvelsen.

Men vi kunna vara förvissade därom att i samma stund bedröfvelsen blifvit oss — såsom Han ämnat den — till välsignelse, stillar Han smärtans stormar, för att välsignelsens blida solsken må i stillhet dröja kvar i vårt hjärta.

Beträffande åter den andra faktorn — den sjukens förmåga att emottaga kraften — är den ju i fråga om troshelbrägdagörelse långt mera sällan till finnandes än när det gäller hypnotisk behandling.

Visserligen råder, såsom jag förut framhållit, rätt mycket skepticism också beträffande magnetismens verkningar.

Men om än denna skepticism ännu är gängse bland dem som alls icke tagit reda på saken, så dröjer det vanligen icke länge innan de, som till följd af egna eller närståendes sjukdomar bringats att taga någon kännedom om detta behandlingsätt, nödgas

erkänna, att det åtminstone i många fall visar sig förunderligt verksamt. Och äfven de patienter, som först komma till läkaren med en rätt afgjord misstro emot behandlingen, bli oftast snart nog öfvertygade — delvis genom själfva den fysiska känslan af en från magnetisören utgående kraftutströmning, förnimbar äfven för föga mottagliga subjekt.

Människorna ha ju alltid lättare att tro på hvad de med sina yttre sinnen uppfatta än på det som icke kan med sinnen förnimmas. Att man från den människa, som står böjd öfver en och låter sina händer glida öfver ens kropp, kan emottaga en kraftström — det förefaller icke så alldeles omöjligt, om det än kan synas de flesta svårförklarligt. Men att kraft kan strömma till en från den Högste, som man icke ser, som man icke hör, som man i grunden tänker sig såsom varande rätt fjärran — ändock man bekänner att Han är allestädes närvarande — det synes de flesta vara omöjligt.

Och dock — tror man på en Gud, som är icke blott alltings skapare utan ock alltings upprätthållare, tror man, att intet äger lif utan genom Hans kraft, tror man, att Han hör våra böner och förnimmer våra lönligaste tankar — hvad ligger väl då för vansklighet i att tro att Han *kan* uppfylla våra böner genom att gifva oss i ökadt mått af sin kraft?

Och om Han lofvat bönhöra dem, som bedja till Honom i anda och sanning — huru kunna vi tvifla på att Han *vill* hjälpa oss?

Emellertid, det är för att bli helbrägdagjord icke tillräckligt att tro på just detta: att Gud kan bota ens sjukdom. Somliga människor gå till en "helbrägdagörare" på samma sätt som de skulle gå till någon trollkarl; de äro öfvertygade om att de ha tillräckligt med tro för att bli botade, när de blott hysa en blind,

vidskeplig öfvertygelse om att de skola bli befriade från sina plågor genom något slags magi, som de visserligen icke förstå men dock lita på, emedan de så gärna *vilja* lita på den för att bli friska. Men om det i fråga om magnetism är tillräckligt att patienten har tillit till magnetisörens skicklighet och en djupare andlig rapport dem emellan icke är nödvändig, så förhåller det sig på annat sätt, när det gäller ett genom anden åstadkommet botande. *Endast anden kan af Guds Ande omedelbart påverkas*, och denna vår andes påverkan kan icke äga rum, utan att vi ställt oss själfva och vårt lif under Guds ledning. Det är ej nog att vi tro, att Gud kan bota oss från vår kroppsliga sjukdom; vi måste också tro att Han kan befria oss från vår synd och brist, från vår själfviskhet och hårdhet, och vi måste af innersta hjärta *vilja*, att Han först och främst befriar oss från dessa andliga bristfälligheter. Det duger icke att komma till Gud och bedja Honom åtaga sig ett litet lappverk, det duger icke att säga till Honom: "Tag bort den plåga som marterar min kropp, men låt mig behålla de fel och skötes-synder som äro mig så kära."

Helt och hållet måste vi lämna oss åt den store Läkaren, som helt och hållet vill omskapa och pånyttföda oss. —

Den tredje faktorn af dem jag häröfvan omnämnt såsom spelande en icke oviktig roll för åstadkommande af ett godt resultat vid magnetisk behandling — patientens allmänna psyko-fysiska befinnande —, kan äfven hafva sin betydelse i fråga om helbrägdagörelse genom tron.

De människor, som på det hela hafva en sund konstitution, kunna nämligen — här på samma sätt som i fråga om magnetisk behandling — blifva friska genom ett jämförelsevis ringa mått af emottagen kraft.

Hvaremot andra, som ha en starkare tro, en större andlig emottaglighet, men en svagare fysik, törhända icke så snabbt eller fullständigt blifva botade.

Med detta vill jag naturligtvis icke hafva sagdt, att icke äfven den, som har en svag och sjuklig konstitution, bör kunna genom innerlig trosbön erhålla bot för sin sjukdom. Jag har blott velat framhålla, att man icke får döma om styrkan af en människas tro efter snabbheten och fullständigheten af hennes helbrägdagörelse. Det *kan* hända, att af två människor som uppstå ifrån en bön om helbrägdagörelse, den ena botad, den andra icke botad, det är den *icke* botade som har den starkare och innerligare tron på Gud och på Herren Kristus.

* * *

I hvad jag här ofvan sagt om troshelbrägdagörelse finnes, som man ser, ingen plats för *helbrägdagörelsen*. Detta emedan min öfvertygelse är, att för den kristne är det naturligast och riktigast att, härvidlag liksom annars, icke hafva någon mänsklig medlare emellan sig och sin Herre. Men då, såsom ofvan anmärkts, de flesta människor ha så mycket lättare att tro på hvad de se, än på hvad de icke se, är det för många mindre svårt att tro på helbrägdagörelsen, ifall en människa — under förböner — lägger sina händer på dem eller smörjer deras kropp med olja, än ifall de hafva att i *ensamhet* bedja till Gud om bot. Utan tvifvel är det med hänsyn till denna människornas allmänneliga svaghet som aposteln Jakob uppmanar församlingen att vid sjukdomsfall låta de äldste bedja öfver den sjuke och smörja honom med olja.

För öfrigt tillkommer vid helbrägdagörelsen genom en människa ännu en vid många fall icke oviktig faktor,

nämligen lifsmagnetismens öfverförande från den ene till den andre. I regel torde de, som ha helbrägdagörelsens gåfva, besitta en stor fond af magnetisk kraft. När Gud utkorar en människa till ett särskildt värf, så väljer Han en, som genom naturliga anlag är förberedd därtill. Liksom de inspirerade författare, hvilka i bibeln eller i andra böcker för människorna tolkat gudomliga sanningar, helt visst haft en naturlig skriftställarebegåfning; liksom de stora predikanter, hvilka med ingifvensens glöd i sina ord eldat massorna, i regel haft en medfödd värtalighets gåfva, så är det i sig själf sannolikt, att gåfvan af helbrägdagörelse gifves åt sådana människor från hvilka den naturliga lifsmagnetismen rikt strömmar ut. Dessa hafva, så att säga, lättare att blifva kanaler för den gudomliga kraft som genom dem ledes till människorna.¹⁾

I N. T:s berättelse om helbrägdagörelser finnas flere moment, som ovillkorligen föra tanken till den kraft vi kalla magnetism och de vanliga sätten för dess utöfvande.

¹⁾ Föreställningen att somliga människor ha förmågan att genom beröring af sina händer bota sjuka är gammal och vidt utbredd. Vespasianus sades besitta denna förmåga. I de forn-nordiska sagorna berättas om män som hade »läkande händer». Att Frankrikes konungar ansågos äga denna gåfva kan ha berott på en vidskeplig föreställning att de, såsom »Herrens smorda», skulle vara särskildt benådade, men det är möjligt att föreställningen ursprungligen uppkommit därigenom att någon konung verkligen ägt en stark magnetisk begåfning, hvilket sedan uppfattats såsom beroende ej på hans personliga egenskaper utan på hans ställning. På 1600-talet var en irländsk adelsman, Valentin Great-rakes, ryktbar för sin förmåga att genom blotta vidrörandet bota sjuka. Han förklarade själf, att han först lärde känna sin förmåga på så sätt att han en gång hörde en röst, som förkunnade honom att han ägde denna kraft. Tusentals människor kommo till honom för att söka bot för sina sjukdomar, och berättelser om de underbart snabba kurer han gjorde förefinnas i den tidens litteratur.

Det står sålunda om Petrus och Johannes, att de "fäste ögonen" på krymplingen vid tempelporten och likaså om Paulus, när han botade den vanföre mannen i Lystra —, ett uttryck som kommer en att tänka på den makt som ligger i magnetisörens ögon. Det står ock, att sedan Paulus blifvit stenad af judarna och låg såsom död, kommo lärjungarna och "slöto ring omkring honom", hvarpå han reste sig upp. Ger icke denna berättelse om en sluten ring af bedjande kring den medvetlöse aposteln ett intryck af att här var en brödrakärlekens magnetism — i varma medkännande vågor — verksam *jämte* den genom bönen nedkallade kraften från ofvan?

Somliga kristna känna sig illa berörda öfver hvarje tal om likheter och sammanhang emellan troshelbrägdagörelse och magnetisk behandling. Men ett sådant missnöje tyckes mig synnerligen omotiveradt. Från Gud kommer ju all god gåfva, och förmågan att skänka bort af sin egen lifskraft för att hjälpa en lidande medmänniska — den kommer helt visst från Honom, som är Barmhärtigheten. Makten och viljan att *behärska* andra människor genom magnetisk kraft kan förefinnas också hos onda människor, men jag tror icke, att den makt till att stilla plågor och bota sjukdom, som finnes hos somliga människor, gifves åt andra än åt dem, i hvilkas hjärtan bor människokärlek. Eller, såsom man också skulle kunna uttrycka det: denna kraft till att bota är det fysiska uttrycket för den starka medkänslan för allt lidande som finnes inom dem. Den krafternas hemlighetsfulla omvandling, som städse försiggår inom oss och hvarom vårt dagsmedvetande är helt okunnigt, den beror dock af vårt innersta viljelif. Är det materiella njutningar som vårt väsen allrämest trår efter — då gå lifssafterna hufvudsakligen till att nära kroppen, hvilken dock vanligen småningom, till följd

af en obeveklig nemesis, blir just genom den lust den åtrår i grund förstörd. Är intellektuell verksamhet vårt starkaste intresse, då är det hjärnan som drager till sig lifskraften. Men är det vår innersta och starkaste vilja att hjälpa vår nästa, då danar sig, omedvetet för oss själfva, ur de dolda krafterna i vår organism en underbar makt till att gifva den hjälp vi längta att ge.

Det skarpa särskiljande af gudomligt och mänskligt verk som förmärkes hos dem, hvilka blifva indignerade öfver sammanställningen af naturlig magnetism och läkekraft från ofvan, är ingalunda med Kristi ande öfverensstämmande. Det synes bäst, när Kristus valde något så jordiskt som ätande och drickande till att jämte några innehållsdigra ord utgöra hans åminnelsehögtid bland lärjungarne. —

Såsom nyss framhölls, kan man så snart en mänskliga — eller flera människor samlade i bönekedja — utgöra förmedlare af kraften från ofvan, tänka sig, att denna människas — eller dessa människors — lifsmagnetism spelar in och underhjälpes botandet.

Äfven af detta skäl är det sålunda oriktigt, att — såsom ofta nog helbrägdagörare hafva för sed —, bedöma en människas tro efter graden af hennes fysiska förbättring genom bön och förbön. Den fysiska mottagligheten för lifsmagnetismen är nämligen, såsom ofvan framhållits, hos olika individer synnerligen olika.

Genom ett hårdt och kärlekslöst förklarande till den som ej blir frisk: "du saknar tro", ha många helbrägdagörare skadat både kristendomens sak i allmänhet och särskildt den grenen af kristligt lif som de nitäska för.

Gränsen emellan troshelbrägdagörelse och botande genom magnetism torde i själfva verket stundom vara svår nog att uppdraga. Det finns fall, där man är

benägen att tro, att magnetism varit den hufvudsakligen verkande faktorn. Men då, såsom förut framhållits, det gudomliga och det mänskliga på alla områden beröra hvarandra, så synes mig detta ingalunda vara något för den religiösa känslan stötande.

Aposteln Jakob talar som bekant om att "församlingens äldste" skola tillkallas för att bedja öfver den sjuke — således oberoende af någon särskild gåfva för helbrägdagörelse. Paulus däremot talar om att somliga kristna hafva denna gåfva, andra sakna den. Det ligger icke egentligen någon motsägelse i dessa olika uttalanden. Är den sjukets tro stark, så kan hvilken kristen som helst, äfven utan särskilda gåfvor för helbrägdagörelse, vara honom behjälplig genom sin förbön och sin handpåläggning; och är det flera som bedja omkring den sjuke, så kunna deras förenade magnetiska utströmningar — om än hvar för sig rätt svaga — vara honom till god hjälp. Är det åter fråga om en sjuk, hvars tro är mindre stark, så kan det vara behöfligt, att en med särskild helbrägdagörande förmåga utrustad människa beder öfver honom eller för honom.

På tal om helbrägdagörare kan jag ej underlåta att beröra ännu en sak.

Den sjukets smörjande med olja, hvilket i aposteln Jakobs bref omtalas, kan blifva — och har ej sällan blifvit — en anstötighet, när patienten är en kvinna och helbrägdagöraren en man. Den bör därför i sådana fall utan tvifvel undvikas. Jag vill ingalunda förneka, att oljeinsmörjningen kan hafva sin betydelse för botandet. Men skälen emot att i antydd fall använda oljeingnidning äro alltför tungt vägande. Det är ej nog med att detta blottande och vidrörande af den lidande

kvinnans kropp kan uppväcka otillbörliga känslor och föreställningar hos båda parterna — ja till och med kan föranleda till sedliga förvillelser —; själfva vetenskapen om att man vid helbrägdagörelse går tillväga på ett efter nutida begrepp så föga finkänsligt sätt har inom vida kretsar väckt en högst beklaglig ovilja för detta sätt att söka bot för lidandet. Och jag kan tillägga, att en hos somliga helbrägdagörare förekommande bedröflig benägenhet att framhålla och förhäfva sig öfver sin gåfva också bortstöter många. Är det något som bör göra en människa ödmjuk, bör komma henne att känna sin egen ringhet, så är det väl just detta: att känna sig vara ett redskap för Guds underfulla kraft.

Skulle någon hafva en så blind och fåvitsk bokstafstro, att han tar aposteln Jakobs praktiska råd som en bindande föreskrift och säger: "Men det står i bibeln att vi skola smörja den sjuke med olja, och då vore det ju orätt att underlåta det" — så vill jag erinra om att alla de gånger apostlarna — enligt Ap. G. — botade sjuka, så var det *utan* någon ingnidning med olja.

Det är icke egentligen att undra på, om många kristna stå främmande för den tanke som troshelbrägdagörelsen innebär. Den har under långliga tider varit så helt bortglömd — utom af ett litet fåtal människor. Och de som på senare tid gjort sig till målsmän för denna tanke ha för det mesta varit människor, hvilkas varma tro icke enats med klar tanke och erforderlig bildning för att utreda och framlägga sin åskådning. Därför har saken för de flesta framstått som något hvilket upphäfver alla naturlagar, går emot all annan erfarenhet — något som man icke *kan tro* på, om man är en tänkande människa.

Jag har här bemödat mig att framlägga sakens sammanhang med öfriga af oss kända lagar, jag har velat påvisa att den i själfva verket blott är konsekvensen af tron på en allestädesnärvarande och kärleksrik Fader.

För min egen del hade jag — liksom troligen de flesta andra kristna — fordom den uppfattningen, att hvad vi under sjukdom hafva att bedja om, det är snarare tålmod att bära det lidande som pålagts oss än kraft att öfvervinna det. Det var först genom meddelanden af en på samma gång klart tänkande och trosvarm kristen, hvilken själf erfarit helbrägdagörelsens nåd, som jag bragtes att tänka öfver denna fråga och tro på möjligheten af denna väg till hälsa. Sedermera har jag genom egen erfarenhet kommit till full visshet om att den vägen är den säkraste af alla och står öppen äfven för den som af jordiska läkare anses obotlig. Jag har erfarenhet både af direkt botande genom bön — utan någon annans förbön eller hjälp — och af botande genom helbrägdagörare. Dock icke genom någon mänsklig helbrägdagörare. Äfven änglar kunna tjäna som förmedlare af Guds kraft. Äfven änglarna hafva en kraft, likartad med vår lifsmagnetism, fastän långt starkare och mer under deras egen viljas välde än hvad vår någonsin blir här på jorden. Ett ögonblicks berörande af en ängel, gåfvan af en stråle lifskraft från ett af dessa höga och mäktiga väsen, kan bota ett lidande som vi knappast vågat hoppas få bot för.

Ur egen erfarenhet vill jag för öfrigt säga till dem som vilja söka hälsan genom bönen kraft: Tron icke att eder bön varit förgäfves, därför att I kanhända ej genast känna lindring i edra plågor. Det kan hända, särskildt i fråga om sjukdomar af hvilka man i långliga tider lidit, att man i veckor måste dagligen bedja om hälsa, innan man är återställd.

Må därför ingen förtvifla. Ingen bön är förgäfvad, om den utgår från hjärtat och om den bedes i Kristi anda. Om än visserligen en kristen kan bli sjuk, så *behöfver ingen kristen lida utan hopp*. Hjälp och lindring finnes alltid för den som beder.

* * *

Det har af en historieskrifvare blifvit anmärkt, att så snart *statskyrkan* stiftades, började trosundren försvinna, särskildt helbrägdagörelsen.

Och sant är att medan dess fenomen under de första kristna århundradena — icke blott under apostolarnes tid — tyckas ha varit talrika, så talas föga därom efter det under Konstantinus en triumferande statskyrka efterträdt den stridande och lidande Kristi församling.

De äldsta kristna författarna ha mångfaldiga berättelser om människors botande genom tron, och ännu Augustinus förtäljer i "De civitate Dei" ett sådant fall, som i flera hänseenden är af så stort intresse att jag här vill anföra det.

En man af hög börd vid namn Innocentius, bosatt i Karthago, som flera gånger blifvit opererad för ett svårt lidande, hade af läkaren — en mycket skicklig kirurg — fått domen att han måste underkasta sig ännu en operation, — denna gång dock med tillägget, att det vore mycket osäkert om han skulle med lifvet genomgå densamma. Innocentius, som var en varm kristen, hade bedt sina vänner — bland dem biskop Aurelius och Augustinus — att komma till honom kvällen före operationen och bedja tillsammans med honom.

"Vi förenade oss i bön", skrifver Augustinus, "och då vi knäböjde och nedfölla inför Herren, nedföll äfven han (Innocentius) såsom om han af en osynlig

makt blifvit nedkastad, och började bedja — på hvilket sätt, med hvilket allvar, med hvilken djup rörelse, under hvilken flod af tårar, med hvilken skakning i hela hans varelse, ja, jag kan nästan säga med hvilken andlös ifver, hvilka suckar och snyftningar — hvem skulle kunna beskrifva detta! Om de öfriga af de närvarande ej voro mer gripna än att de förmådde bedja, vet jag ej; för min del kunde jag det icke. Endast detta kunde jag inom mig säga: Herre, hvilka af dina barns böner vill du besvara, om du icke besvarar dessa? Ty ingenting syntes mer möjligt än att han skulle dö under bönen. Vi uppstego, och sedan biskopen uttalat välsignelsen, lämnade vi honom, dock icke förr än han enträget bedt dem återkomma dagen därpå, och de uppmanade honom att vara lugn. — Den fruktade dagen kom, och Herrens tjänare voro närvarande, såsom de hade lofvat. Läkarne infunno sig; allt, som behöfdes för operationen, ställdes i ordning, och slutligen framtogos till allas förskräckelse instrumenten. Under det patienten fick intaga den lämpliga ställningen för operationen, tröstade honom de närvarande med lämpliga ord och försökte uppehålla hans mod. Bindlarna löstes och stället för det onda blottades. Kirurgen tog instrumentet i handen och undersökte för att finna den onda punkt, som skulle opereras. Först betraktar han, sedan undersöker han med handen det sjuka stället; med ett ord — han undersöker så noggrant som möjligt och finner den sjuka delen fullkomligt botad. Glädjen, loftet och tacksägelsen till den barmhärtige och allsmäktige Guden, som nu under tårar flödade från de närvarande, kan jag ej beskrifva. Det kan lättare tänkas än utsägas.“

Detta fall är karaktäristiskt, därför att här ännu fråga är om en helbrägdagörelse efter den äldsta församlingens sed.

Men det är klart, att när den katolska kyrkan alltmera ökade sina anspråk, förklarande att endast genom henne verkade Guds heliga ande, så kunde det i längden icke tolereras, att botande af sjuka skedde genom lekmän eller genom den sjukens egen bön. Genom prästen eller genom heliga relikier, förvarade i kyrkor, genom vidröring af kanoniserade martyrs ben, måste botandet ske. Annan helbrägdagörelse blef gärna misstänkt. Och eftersom, enligt den katolska kyrkans lära, den heliga ande utgöts i rikare mått, allt efter prästens högre ställning inom hierarkien, så kunde det äfvenså befinnas ganska misshagligt, ifall en underordnad präst visade sig besitta en kraft som hans förman ej ägde.

Det händer äfven nu för tiden och i protestantiska länder att man finner präster, som försökt att genom bön helbrägdagöra och misslyckats däri — vare sig därför att det fattats dem tro eller förbarmande kärlek eller den ödmjukhet som ger Gud äran och icke söker egen berömmelse — och som därefter gripits af mistro emot hela saken eller af afund emot andra, som fått den gåfva hvilken förvägrats dem. Har man någon gång sett det ironiska smålöje med hvilket en sådan präst talar om troshelbrägdagörelse, som berättas ha åstadkommits genom andra, och tänker man på huru föga människorna förändras med tiderna, så förstår man, att i de tider då präster hade makt att härska och rätt att förbjuda mer än nu, säkerligen mången gång en härsklysten prelat, som kommit till insikt om sin egen oförmåga i detta hänseende, förbjudit sina underlydande att syssla därmed.

Det är för öfrigt icke svårt att förstå hvarför inom en statskyrkas despotiska hägn det fria andliga lif som helbrägdagörelsen är ett uttryck för skulle förtvina.

Hela den tanken att det skall finnas en särskild klass af medlare som stå emellan Gud och människorna — antingen de nu å Guds vägnar predika för människorna eller å människornas vägnar bedja och offra till Gud — är något som i längden måste inverka skadligt på det andliga lifvet. Om man nämligen fattar andligt lif i enlighet med det kristna idealet: ett oafbrutet inre samlif med Fadern och med Den af Honom sände.

Att de, som äro af Gud ingifna, tala till människorna för att förmana, bestraffa, trösta dem — det är enligt kristen uppfattning riktigt och naturligt. Men att det skall finnas en klass af människor, hvilka utbildats som till ett yrke att förkunna Guds ord, hvilka af människor tillsättas att predika evangelium, och hvilka däraf hafva sitt uppehälle — det är ett ur hedniska och icke ur kristna föreställningar uppvuxet bruk.

I de flesta hedniska religioner är prästen medlaren emellan människorna och gudomen; *han ensam* vet huru guden skall blidkas genom offer och ceremonier. I den judiska religionen intog från början prästen en likartad ställning. Karaktäristisk för primitiva begrepp är historien i Domareboken om huru Mika skaffar sig en levit att mot en lön af tio silfversiklar vårda och rådfråga hans husgudar. Denna historia är tydligen en af de allra mest ålderdomliga i hela G. T.; — det röjer sig af hela uppfattningen, — och den visar att prästadömet i Israel stammade från hednisk tid och hednisk uppfattning. Äfven sedan både kult och religion förädlats och fördjupats, äfven sedan Jehovah för judafolket blifvit *den ende* sanne Guden, förblefvo dock prästerna till en viss grad medlare; blott de hade rätt att ingå i det heliga området i templet, blott de hade rätt att frambära de

skuld- och reningsoffer som enligt den mosaiska lagen voro nödvändiga. Sålunda kunde i själfva verket en israelit, ifall han syndat, icke nalkas Gud, icke af Gud få förlåtelse utan genom prästen.

Profeterna, hvilka talade i kraft af gudomlig ingivelse, icke i kraft af levitisk börd eller prästämbete, stodo i en ständig opposition emot detta prästadöme. De ropa ve öfver prästerna, de förkasta ceremoniväsendet, de predika den enskildes ansvar inför Gud för sina gärningar, de förkunna att Herren har lust till barmhärtighet och icke till offer. ("Han förhjälpde den arme och fattige till rätt; också gick det honom väl. Är icke detta att känna mig, säger Herren?" Jer. 22: 16.)

Så kom *Han*, som profeterna förebådat.

Huru ställde väl Han sig till sitt folks präster?

Vi veta alla, att också Han stod i ständig opposition emot dessa officiella förkunnare af Guds vilja. Vi veta, att Han i sina verop mot fariséerna — till hvilket parti ju hörde så godt som alla prästerna — vanligen också innefattade "de skrifflärda".

Var det därför att Han menade det vara orätt af människor att forska i skrifterna?

Naturligtvis icke! Han uppmanar ju själf människorna: "Rannsaken skrifterna!"

Var det männe därför att särskildt på Kristi tid de som voro skrifflärde råkade vara synnerligen dåliga människor?

Vi ha alls ingen anledning antaga, att på denna tid just de ^{dyra} _{ästa} sämsta i Israel valde till sitt lefnadskall att forska i Skriften. Vi ha ännu mindre anledning antaga, att de genom denna sysselsättning blefvo moraliskt försämrade.

Men om icke *personerna* på det hela voro sämre än andra — och det ha vi som sagdt ingen anledning

alls att antaga —, då måste det ha varit något i själfva *institutionen* som väckte Jesu ovilja, eftersom han alltid med en sådan häftighet vände sig emot "de skriftlärda".

Och om det ligger i sakens natur, att befintligheten af en klass — vare sig nu den är en ärftlig kast eller ett stånd som rekryteras på grund af ämbets-examina — som har åt sig uppdraget att tolka och för folket förkunna Guds vilja, försvagar ifvern hos den enskilde att själf söka sig fram till sanningen, söka sig fram till förståendet af Guds vilja — huru skulle det då vara möjligt att icke Jesus upprest sig emot själfva tillvaron af en sådan klass — Jesus som alltid med en så flammande skärpa bjöd människan att ställa sig inför Gud, att själf svara inför Honom.

Om den profet som sade: "Edra högtider och edra nymånader hatar min själ, säger Herren", skulle återuppstå i våra dagar och i stället tala om nutida högmässor och predikningar —

Om Jesus återkomme till jorden, ej i sin härlighet i skyn, men i jordisk skepelse, och då ropade sitt ve mot "de skriftlärdes" nutida motsvarigheter: mot teologer och präster —

Hur skulle man icke då indignerad svara, att många, många själar känna uppbyggelse af de offentliga gudstjänsterna, att många, många präster äro fromma och ärliga män, som af allt hjärta göra sitt bästa med att föra själar till Herren.

Och på visst sätt skulle man hafva rätt.

Och de som invände emot profeten Esaias — de voro helt visst många — att templets högtider voro till hugnad för mången from isrealit, hade också rätt. Och de som gentemot Jesus invände — och de voro också helt visst många —, att åtskilliga af dessa skriftlärde, som han ropade "ve" öfver, voro förträffliga

och sant gudfruktiga män — de hade också rätt, på sätt och vis.

Människosonen är dock den ende, som i djupaste mening har rätt, som har *gudomligt rätt*.

Ty all den uppbyggelse enskilda kunna hafva af ceremoniväsende, hindrar icke, att ceremoniväsendet är en olycka, ifall människorna — såsom de så ofta göra — tro sig göra något godt genom att utföra eller bevista ceremonierna, tro sig därmed vinna Guds nåd och överskylla sin uraktlåtenhet att *fördjupa sig i det andliga lifvet* och uppfylla Guds bud.

Och all enskild förträfflighet hos de män, som äro "skriftlärda" eller präster, hindrar icke att den institution de representera blir en olycka för mänskligheten, ifall den med myndighet förklarar, att blott *det* är gudomlig sanning som den proklamerar såsom sådan och därigenom afhåller människorna från att *själfva söka finna Gud* i sitt innersta, ifall den sålunda gör dem andligen lättjefulla eller, än värre, afskräcker andra från all tanke på att söka Gud, emedan Gud blifvit för dem framställd såsom en orimlighet.

Den protestantiska kyrkan gör ju teoretiskt icke anspråk på att ensam kunna emottaga den helige andes inverkan — om hon än faktiskt icke alldeles frångått alla pretentioner i den vägen, så länge som de af kyrkomöten antagna symbola tillmätas så pass stor betydelse som ännu sker för normgifvande af den enskildes tro. Men det vore utan tvifvel orättvist att säga, att den protestantiska kyrkan skulle ur någon hierarkisk synpunkt ställt sig eller ställa sig afgjordt fientlig emot helbrägdagörelsen, äfven om den förmedlades genom lekmän. Detta hindrar dock icke att den lutherska kyrkoorganisationen — lika väl som all annan statskyrkoorganisation — *bär det ansvaret att på ett negativt sätt ha förhindrat den fria utvecklingen*

af individens andliga lif, genom att ha förslöat den enskildes ansvarskänsla.

Om vi icke från början lärdes, att kyrkan är den som ensam vet hvad vi skola tro, vet huru vi skola uttyda Guds ord, vet huru vi skola lyda Guds vilja, så skulle vi bättre förstå den det andliga lifvets lag som lyder så: Sträfva alltid uppåt! Sök alltjämt att finna mera af ljus och kraft från höjden!

Och om icke det som vi af kyrkan läras att tro, vore till stor del *stridande emot både bibel och förnuft*, så skulle ej för den enskilde så mycken kraft spillas på smärtsamma strider för att själf finna ut, *att Kristi kristendom är icke kyrkans.*

En gång sade till mig en präst, som ägnat sig åt hednamiSSIONEN, en sällsynt varm och vidhjärtad kristen — för öfrigt icke af svensk nationalitet — "Tycker ni inte att ni ofta har mera uppbyggelse af att höra en lekman predika än en präst? Är det inte så — jag känner det själf så — att man instinktliskt har mera förtroende för den som talar för Guds sak, fastän han *icke* har det till yrke, icke har betalt för det? Jag tänker ofta på detta, jag som själf är präst, att det *måste* inverka till nackdel för den sanning vi förkunna, att våra åhörare — medvetet eller omedvetet — dock alla till en viss grad känna: Det är ju prästens yrke att säga, att detta är Sanningen! Han har ju betalt för att förkunna oss att frid och salighet vinnes på detta sätt . . ."

Denne man — hvilken för öfrigt några år senare led en hjältemodig martyrdöd bland det folk han ägnat sitt lufs arbete — ägde i sitt väsen i hög grad detta som kommer en att intuitivt känna, att man har en varm och lefvande kristen framför sig; orsaken till hans ord kan därför näppeligen ha legat i någon personlig erfarenhet af att ha blifvit ansedd vara blott

en "yrkeskristen". Orsaken måste ha varit den att han, — ärlig, varm och tänkande som han var — trängt till djupet med saken och känt och förstått hvad det är som gör att i själfva den statskyrkliga institutionen ligger något som är till hinders för Guds rikes sak.

* * *

Att böja sig för en människas auktoritet — vare sig det är en människa som personligen talar till oss eller en som genom det skrifna ordet vänder sig till oss — *kan* vara något som ingalunda strider emot den principen, att hvarje människa helt och hållet på eget ansvar måste söka Gud. Om nämligen det som i mina ögon och i mitt hjärta ger denna människa hennes auktoritet är min egen subjektiva känsla af att här talar *en som vet*, en som i trosvisshet kommit längre än jag, en som har djupare erfarenheter än jag. Om jag har en förnimmelse af att jag kan lära, kan bli andligt rikare genom att emottaga hjälp och råd och vägledning af denne, då är det ju i själfva verket min egen inre känsla jag lyder, då jag emottager ledning och hjälp från denna människa. Då är det ju i själfva verket kärlekens underbara dragning, kärlekens eviga lag — den fullkomliga, den gudomliga lagen — jag lyder.

Men det slags auktoritet som *påtvingas* oss, det slags auktoritet som vi blindt och slafviskt böja oss för, därför att man lärt oss: "Detta och detta bör du tro, det vore orätt af dig att betvifla detta, det vore förmätenhet af dig att tro dig bättre förstå de höga sanningarna än denne — eller dessa — fromma och lärde män" — *den auktoritetstron är af ondo*. Ty den förlamar människans vilja, den förkrymper hennes intelligens, den hämmar hennes utveckling.

När den auktoritetstron är störtad ibland de kristna, då skall *det andliga uppvaknandet* bli mindre sällsynt än nu och skall, när det inträffar, bli rikare på frukt, rikare på de härliga gåfvor som af Kristus utlofvades, när han lofvade sända till sina lärjungar den helige ande, Sanningens, Kraftens och Kärlekens ande.

* * *

Det finnes tider af andligt uppvaknande då — liksom af en ilande vind, om hvilken ingen vet hvarifrån den kommer och hvart den går — i tusentals hjärtan väckes en flammande längtan, som stiger uppåt emot den Evige. Och emellan alla dessa, som drifvas af samma anda, som längta till samma Fader, finnes ett lefvande, rörligt, hemlighetsfullt band som drager dem tillsammans, som förenar dem, som kommer dem att intuitivt förstå hvarann.

Man ropar ut ett ord — man spørjer ej ängsligt hvar det fastnar, om det slår rot. Man litar till den inre röst som säger en, att därför att det är ett sanningens ord, *skall* det fastna, *skall* det slå rot.

Man ropar ut en maning — och får svar där man minst väntar det. Man sträcker ut en hand — och den fattas och tryckes af en främling. Man känner att man måste sluta sig samman. Man förnimmer att man drages till hvarann lika snabbt och hemlighetsfullt och oemotståndligt som de kristaller, hvilka äga en inre frändskap. Och man känner, att är man än blott en ringa skara — tillsammans är man dock en makt, därför att det är en från Gud utgående kraft, som sammansluter alla, som genomströmmar alla. Och "Herren kan segra lika väl genom de få som genom de många".

* * *

Ibland hör man kristna med oro spörja om icke talet om änglar som budbärare skall locka mänskorna till "ängladyrkan".¹⁾

Paulus varnar i en af sina epistlar för "ängladyrkan". Det måste sålunda på hans tid ha funnits kristna som visat benägenhet härför. Och omöjligt är det icke att den helgondyrkan som i katolska kyrkan fått ett sådant insteg att för många af dess anhängare religionen i själfva verket är ett mångguderi, till någon del har sin rot i de berättelser om änglahjälp som under den första kristendomens tid icke voro sällsynta. Men de som bedit till änglar ha gjort det af okunnighet. Visst är att de, som själfva hafva erfarenhet af änglars hjälp, icke bedja till dem. Ty änglarna varna själfva uttryckligen för detta.

Jag har själf, — genom en clairvoyantes förmedling — frågat en ängel, som många gånger bragt mig utesäglig hjälp i många hänseenden, om jag finge kalla honom, när jag längtade efter hans råd och bistånd, men han svarade: "Du får aldrig ropa på mig! Ropa till Herren, och Han skall sända mig till dig, om det så behagar Honom. *Herren känner mig.*"

"Hvi frågar du efter mitt namn? Underbar, så heter jag."

Så ljud det svar Herrens ängel gaf åt Manoah, Simsons fader.

Himmelens höga sändebud begära icke att man skall tacka *dem* för de välgärningar, de bevisa. Och så väl känner den kristne att det är från en än högre makt som den af änglar förmedlade hjälpen kommer,

¹⁾ Den skillnad som — enligt meddelanden från andevärlden — förefinnes emellan de andar som ännu äro underkastade återfödelsens lag och dem som — genom lifsgemenskap med Kristus — nått så högt att de äro befriade därifrån, antydes genom namnet *änglar*, som blott gifves åt andar af det senare slaget.

att den tacksamhet, hvaraf hjärtat sväller, af sig själf stiger uppåt mot Gud.

*
*

När de äldsta kyrkofäderna vilja bevisa, att Kristus är Guds Son, att hans makt är större än afgudarnas, att hans lära är den enda sanna, då framdraga de som det mest afgörande beviset härför, att han ej blott under sitt lif besegrat *utan ock alljämt besegrar* de mörka makterna, så att den som anropar Herren förmår värna sig emot desamma, förmår bortjaga de ondskefulla andarna. En sådan åskådning betraktas numera af de flesta — icke blott af s. k. bildade utan äfven af dem som anses obildade — som en föråldrad vidskepelse. Och de, som mest ifrigt hålla på den kyrkliga ortodoxien och icke skulle vilja ge efter en tum på de dogmer dessa samma kyrkofäder varit med om att utspekulera, förbigå helst — med en något förlägen tystnad — deras uttalanden om de mörka makterna och deras besegrande genom åkallandet af Kristus, Herren.

Och dock talade dessa gamla kyrkolärare af erfarenhet. Och den, som fått någon inblick i det fördoldas värld, kan, ännu i våra dagar, märka och erfara, att också de onda andarna hafva makt, ja stundom en förfärande stor makt — mest till följd af människornas synd och svaghet, men också till följd af deras okunnighet, deras brist på andlig visdom, som gör dem till offer för dessa falska andar, hvilka förskapa sig till ljusets änglar för att bedraga dem.

Det är i sanning en oerhördd stor risk man löper, när man såsom spiritisterna, så att säga, inbjuder hvilka andar som helst att tala till en och genom en, när man kritiklöst emottager deras meddelanden och t. o. m. låter sina handlingar ledas af dem.

Det är stor skillnad på dessa två saker: att idka andligt umgänge med hvilken varelse som helst, som gått öfver tröskeln till den andra världen, och att söka emottaga de budskap Gud sänder oss genom sina änglar, men förkasta och afvisa hvarje ande som icke kommer från Gud och icke — såsom aposteln säger, — bekänner Kristus vara Herren.

Detta är den stora skillnaden emellan den kristnes och spiritistens umgänge med andevärlden.

* * *

Många skola kanske mena, att det borde väl vara lätt nog att skilja en god ande från en ond: man behöfver ju endast fråga dem i Herren Kristi namn, om de äro Guds tjänare eller ej.

Emellertid är det, för det första, icke så lätt att framställa den frågan. Man skall kanske finna det underligt, men en finkänslig människa erfar fullt ut lika mycken förlägenhet vid att spörja en ande, om han är den han ger sig sken af att vara, som vid att fråga en människa om hon är en hederlig människa eller ej.

Och om man fått någon anledning att misstänka en ande, som uppträder som en ljusets ängel, för att vara en bedragare, så är det icke alldeles visst, att han vid blotta uttalandet af Kristi namn skall afslöja sig eller taga till flykten. Det beror på *hur* det höga namnet utsäges. Den som känner sig höra Herren till, han kan förvisso fråga så, att den falske anden *tvingas att fly*. Men den som utan verklig tro blott begagnar Kristi namn som en magisk formel, kan icke vara viss om att ej den onde anden lyckas uppehålla skenet genom nya djärfva lögner.

Det är emellertid i ett par hänseenden som de falska andarna — hur väl de än förstå sig — afgjort skilja sig från dem som äro Guds tjänare.

De falska andarna gifva i allmänhet sina råd med suggestiv enträgenhet, ja, de formulera dem ofta som befallningar.

De änglar, som höra Herren till, betona alltid starkt att hvarje människa själf under eget ansvar måste välja sitt lifs väg. De framhålla därför alltid för den de gifva sina råd, att han har frihet att följa deras anvisningar eller icke.

Blott till den som afgjort och för lifvet ställt sig i Herrens tjänst, öfverbringa de stundom befallningar. Ty detta är icke att inkräkta på individens frihet: att till en människa, som af allt sitt hjärta önskar och längtar att få tjäna Herren, bringa bud om *huru* hon bäst skall tjäna Honom.

En annan olikhet är denna:

De falska andarna utlofva städse allsköns jordisk lycka åt människorna. Hvad en människa mest längtar efter, det förespegla de henne alltid, att hon skall nå i detta lifvet. De säga visserligen försiktigtvis, att de icke kunna meddela den tidpunkt, då lyckan skall komma, men de kunna i åratals skickligt uppehålla ett bedrägligt hopp i en människas hjärta och därigenom förleda henne till allehanda dårskaper. Om blott i en och annan detalj deras förutsägelser slå in, anse människorna vanligen, att härmed bevisats deras sanningsenlighet i allt. Och dock kunna dessa uppfyllda spådomar ofta bero blott på en slump. Eller om de icke det göra — ty erkännas måste att ibland slå förutsägelserna in på ett förvånande sätt —, så är det dock klart, att dessa villoandar, äfven utan att äga något slags djupare visdom, blott genom sin förmåga att förflytta sig på ett tankesnabbt sätt, kunna

på förhand erfarå något om hvad som inom kort skall inträffa. Antonius, den egyptiske eremiten, som blifvit kallad munkväsendets fader, såg ofta i sin enslighet ute i den nitriskå öknå andesyner; han såg demoner komma ilande snabbare än ökenstormen, ropande till honom meddelanden, hvilka sedan visade sig vara riktiga. T. ex. att han om ett par dagar skulle få besök af några resande, hvilkas utseende och klädsel, hvilkas kameler och åsnor af demonerna noga beskrefvos. Men hvad för underligt är väl i detta, — så ungefär säger Antonius i Athanasii skildring af hans lif —, dessa demoner kunna på några ögonblick färdas den väg som de resande behöfva flera dagar att tillryggålägga; de ha sett dem tåga fram i öknå åt detta håll och kunna ju förstå, att de ämna sig till mig; så komma de störtande och mena sig kunna säga mig något, som riktigt skall öfvertyga mig om hur visa de äro.

Vanligen äro dock människor alls icke så kloka och så likgiltiga för sådana mer eller mindre onyttiga förutsågelser som den vise gamle ökeneremiten, inför hvars klarnande blick allt jordiskt blifvit smått. Människor tro vanligen, att om *en* förutsågelse, erhållen genom något "medium" eller någon clairvoyante, visat sig slå in, så skola alla från samma håll emottagna meddelanden vara riktiga, alla från samma ande komma spådomar gå i uppfyllelse. Det har händt att människor, som länge genom falska andar gäckats med löftet om jordisk lycka, när detta hopp till sist visat sig bedrägligt, blifvit vansinniga. Det händer andra att de, genom att på liknande sätt bli besvikna, bringas att tvifla på Gud, i trots och bitterhet spörjande: Huru kan det väl finnas en rättvis och förbarmande Gud, då det tillåtes, att vi så bedragas?

De besinna icke, de upproriska hjärtan, som så säga, att en lögnens ande icke skulle ha kunnat vilse-

leda dem, *ifall* icke hos dem själfva funnits något af osanning — något befryndadt med villoanden och därför dragande honom till sig. Den, hvars hjärta *helt* söker sanningen, den som städse i bön och ärlig kamp emot frestelserna öppnar sitt innersta för sanningens ande, den kan icke en lögn-ande missleda.

Man behöfver icke antaga att alla de andar, som söka vilseleda människorna, göra detta uteslutande till följd af en infernalisk lust att åstadkomma sorg och lidande. Men den kraft som i den fysiska världen kallas attraktion, i den andliga kärlek, och som på det psykiska planet yttrar sig som en själens sällskaplighet, ett behof att få andra människor att känna de känslor som fylla en själf, att tänka de tankar som behärska en själf, att betrakta lifvet så som man själf betraktar det — detta behof som drifver äfven sådana människor, hvilka icke tyckas ha någon kärlek till sina medmänniskor, knappast ens något intresse för dem, att lidelsefullt kämpa för sina åsikter och idéer, att sträfva till att vinna världen för dem — denna kraft är alltför stark, alltför djupt rotad i allt skapat väsen för att icke också de fallna andarna midt i sin dofva kyla, sin mörka bitterhet, sitt dystra trots skulle förnimma den. De ha ett behof, också de, att vinna andra för sin upproriska åskådning, de vilja väcka hos så många som möjligt sitt eget hat till Ljuset — detta Ljus, hvars strålar de sky och skälfva för — liksom vissa djur, boende i mörka hålor, som dö af solljuset —, detta Ljus hvars afsaknad dock utgör deras tillvaros plåga och tomhet, dess mörker och köld, beviset för deras andliga död. Det är som om de närde ett fåfängt hopp om att utsläcka detta mäktiga, förhatliga Ljus, genom att mörkrets makt blefve större, mörkrets skara talrikare.

“Ljuset lyste i mörkret, och mörkret har icke begripit det.”

Endast Ljusets kraft att blända, att likt svärdsstygng genomborra det sinne som vänt sig bort ifrån detsamma — endast den kraften känna Mörkrets makter. Men Ljusets makt att, när det emottages, blifva till lifgivande värme, den har Mörkret icke begripit. Därför, liksom öknen med sin inneboende torrhet blir allt mera ofruktbar, ju mer den träffas af det skarpa solljuset, så stegras ock alltmera Mörkrets skräck för Ljuset, dess hat till Ljuset, ju mer det känner dess brännande flammor.

Det finnes bland de andar, som gäcka människor med löften om lycka och glädje, äfven sådana som knappast förstå hvad de göra, som kanske tro på hvad de utlofva. Det finnes andar, som stå så lågt att deras ständiga kval är att icke äga det kroppsliga lif som tilläte dem att tillfredsställa sina jordbundna instinkter; dessa söka alltjämt att nå ett slags ersättning genom att, så mycket det är dem möjligt, träda i beröring med människor och lefva med i deras lif, svara på deras frågor och lofva dem hvad de önska.

Men de änglar, som äro Herrens sändebud, *de* komma icke för att besvara våra frågor, om vi skola vinna jordisk lycka eller icke. De komma för att lära oss, att ingen s. k. lycka, som detta lif förmår skänka, kan jämföras med den att älska Gud, att få tjäna Herren, att känna sig emottaga kraft och nåd från höjden. De svara icke på förvetna spörsmål, de visa sig icke för den som trår efter umgänge med den osynliga världen blott för att tillfredsställa sin nyfikenhet, blott för att få veta, hur det skall gå med det och det jordiska företaget eller hur den och den har det efter döden. Eller om de svara, är det blott för att bestraffande säga — liksom Herren sade till Petrus,

då han sporde efter hur det skulle gå med de andra lärjungarna --: "Hvad kommer det dig vid?"

Ty de budskap de ha att bringa äro af oändligt högre vikt. De komma till oss från ofvan för att lyfta oss uppåt, de komma för att höja våra hjärtan mot Gud. De inskräpa i oss vikten af att bedja, de lära oss, att genom bön vinnes en omätlig kraft, vinnes all god gåfva. De tala till oss med stränghet, när vi behöfva tuktan, när vi intagas af fäfängliga och själfviska och högmodiga tankar; de tala till oss med mildhet, när vårt hjärta är bedröfvadt af "den sorg som är efter Guds sinne", den sorg som åstadkommer bättring. Intet kan förliknas vid det intryck af förödmjukelse det gifver, när man af en helig ängel får höra huru ens hemligaste tankar äro kända och ser uppenbaradt hvad som var smått och själfviskt däri. Mot människors anklagelser uppreser man sig oftast, menar sig vara missförstådd och förorättad; men hvem kan säga sig skuldfri, när han känner sig genomskådad af en ängels flammande blick? Intet kan heller förliknas vid den rörda glädje af hvilken hjärtat sväller, när ängeln bringar en budskapet från ofvan: "Jag har den glädjen att säga dig, att du gått framåt på Lifvets väg", intet kan förliknas vid den stilla, andaktsfulla fröjd det efterlämnar i hjärtat, när budbäraren säger: "Jag bringar eder frid, jag bringar eder glädje, jag bringar eder Guds välsignelse!"

Den människa, som djupt känner hur betydelsefullt detta är: att få höra ord och tankar af en Herrens ängel, som uppfattar huru dyrbart det är att däraf kunna få lära i andligt hänseende, den människan kommer icke med frågor angående sina små jordiska intressen. Om hon också förut kan ha varit bekymrad för det ena eller det andra, så blyges hon nu öfver att tala om om något så smått inför den,

som kommer från de ljusa, stora vidderna, kommer för att rikta hennes blick uppåt, för att vidga hennes hjärta till att emottaga Kärlekens och Sanningens ande. I den stunden tänker hon: Hvad är väl allt annat — all jordens glädje eller alla jordens kval — emot detta: att få älska och tjäna Gud, att få lefva för Hans rike!

Men det händer, när de himmelska budbärarna veta, att en människa gifvit sig helt i Herrens tjänst och med gladt mod vill bära sina bekymmer, aktande allt sådant för ringa emot det stora: att hafva Kristus till sin konung och Herre — det händer, att de då själfmant gifva sina råd, sina anvisningar till att lätta de jordiska bördorna. Ty de äro fulla af kärlek och förbarmande, de veta väl, att jordelivets bojor kunna vara mycket tunga att bära, och de vilja så innerligt gärna skänka sörjande människor den hjälp och lindring de ha att ge.

Det händer då äfven att de — när det icke är af själfviska motiv man frågar — gifva ett och annat svar angående framtiden. Men blott mycket sällan om något som sträcker sig långt in i framtiden. De se delvis in i det som skall komma, men de säga, att de icke få meddela oss hvad framtiden bär i sitt sköte, ty det vore oss icke nyttigt.

* *

Jag har ofvan talat om den andliga hjälp en människa kan få genom att höra sin skyddsängels röst; jag vill nu meddela några få exempel ur lifvet på huru människor, genom att ha lärt sig lyssna till rösterna från de osynliga hjälparna, fått råd och hjälp också i jordiska förhållanden.

En person som jag väl känner såsom en varm kristen och som jag här vill beteckna med initialerna P. A. har meddelat mig följande:

En dag var hon ute och gick på en stadsgata, ledande vid handen sin lilla flicka. Plötsligt hör hon en röst öfver sig ropa: "Gå öfver på andra sidan!" Hon tog barnet i famnen och skyndade att följa uppmaningen. Ögonblicket därefter höres ett brakande dån. En stor gipsfigur har störtat ned från ett tak just på den plats, där nyss hon själf och barnet stått, och täcker nu med grus och spillror ett godt stycke af trottoiren.

En annan dag kom samma dam sent en afton under en utrikes resa till en italiensk stad. Hon hade nyss kommit till hotellet, uttröttad efter en lång järnvägsfärd, hade packat upp och ämnade just gå till hvila, då en stämma tillropade henne att ofördröjligen åter packa in och resa vidare. "Det gäller lifvet", sade rösten. Hon var, helt naturligt, synnerligen ohågad, och hennes reskamrat protesterade lifligt emot tanken att midt i natten gifva sig ut på nya färder. Men varningen hade varit så eftertrycklig, att hon ej vågade annat än efterkomma den. De båda vännerna fortsatte följaktligen färden med ett tåg, som afgick vid midnattstiden. Först två dagar senare erforo de genom tidningarna, att den stad de så brådstörtadt lämnat hemsökts af ett jordskalf några timmar efter det de rest därifrån och att just den stadsdel, där deras hotell låg, var illa raserad.

* * *

De flesta människor hafva åtminstone någon gång i sitt lif fått erfarenhet om, att de äga en sällsam osynlig skyddsvakt. Men många äro de, som dock envisas att tala om "en lycklig slump" i stället för att erkänna den andliga världens intelligenta krafter, hvilka värnande hjälpa oss i stunder af faror.

För min del, emottog jag redan i min ungdom — genom en dröm — ett starkt intryck som ledde till en aning om höga och heliga andemakters ingripande i vårt lif. Sedermera fick jag upplefva liksom en fortsättning på drömmen, i det att den gestalt, som då syntes mig, uppenbarade sig för en clairvoyante — en arbetarhustru, som af mig behandlats med magnetism för att erhålla lindring i en sjukdom. Hon beskref noga den majestätiska främlingen från den osynliga världen, och genast leddes mina tankar till den strålande gestalt jag tidigare skådat i drömmen. Jag frågade en gång, om han ville säga mig sitt namn. Kvinnan började då beskrifva, hurusom hon såg bokstäfver — liksom af eld — springa upp, och hon stafvade ihop namnet: "Beeri".

Sedan har samma ande talat till mig genom två andra clairvoyanter. Den ena af dessa var — liksom den som först såg honom — en person som stod på en tämligen låg bildningsgrad och icke ägde något högre mått af intelligens. Båda dessa kvinnor hade svårt att förstå hvad den höge anden sade till dem. "Han är så långt borta att jag inte kan höra honom", brukade den ena säga, eller "Han talar så lågt". Den andra clairvoyanten sade mig en gång: "Han säger, att det han har att säga er, är jag icke i stånd att framföra." Först sedan jag funnit en person som på samma gång ägde ett rikt inre lif — i såväl psykiskt som andligt hänseende — och förvärfvat förmågan att låta sin ande frigöra sig från kroppen, blef jag i tillfälle att höra och uppfatta Beeris budskap.

Att här beskrifva all den välsignade hjälp, som jag i andlig — och äfven lekamlig — måtto emottagit af denne Ljusets tjänare, blefve för långt. Men för mig är han vorden den ljusa drömmen i mitt lif. Ehuru medveten om, att det strålande minnet halft

förflyktar under ordens tyngd, har jag sökt i nedanstående dikt återgifva huru han första gången visade sig för mig.

När stjärnorna tindra.

När stjärnorna tindra i blånande nätter med tigande,
 drömmande glans,
 då stiger min tanke, då stiger min längtan till ro som
 på jorden ej vanns.
 I eviga stjärnor, o kunde jag ila till eder på flammande
 stråt
 igenom de vida, de dalrande rymder, där världarna
 rulla framåt. —

I nattliga drömmar jag låg på mitt läger — då tedde
 sig sällsam en syn:
 en man såg jag nalkas i skinande kläder, han kom
 genom skimrande skyn.
 Af ljus var hans anlet, lik snö var hans mantel, som
 fladdrade veckrik och vid;
 likt klaraste stjärnor mig lyste hans ögon; hans panna
 var tankfull och blid.

Han talade till mig. Och undrande hörde jag ord utaf
 visdom och makt;
 likt stjärnljus de sedan dröjt kvar i mitt minne, fast
 svunnit ha orden han sagt.
 Blott detta jag minnes, en fråga jag ställde: "Skall
 mänskan väl nånsin, o säg,
 till strålände stjärnor i blånande rymder förmå att sig
 söka en väg?"

Där gled som ett sken öfver ängelens anlet, allvarligt
och stilla han log.

“Med konstfulla redskap, af mänskorna byggda? Det
sättet — det blir icke nog!

De äflas och streta och kunskaper leta — och mycket,
rätt mycket de nå,
men segla i luftskepp på världsrymdens fjärdar, det
mäkta de icke ändå!

Men vet det, du unga, som trår emot stjärnor: hvar
gång i ett hjärta det höjs
en längtan ur gruset, en trängtan mot ljuset, hvar gång
som en sträfvan där röjs
att hinna till enhet, att brinna för renhet, att finna rätt-
färdighets ro,
att tjäna i kärlek, att hoppas på Herren, att lyftas af
lågande tro.

Då växa där krafter hos människoanden, då lär han
att stiga mot höjd,
då lär han att dricka af källan från ofvan, af källan
med lefvande fröjd.

Och vet det, du unga, som trår emot stjärnor: När
mänskorna detta förstå:
att hämta sin kraft ifrån höjden — knappt finnes en gräns
för hvad då de förmå!“

KAP. IV.

Gudomlig magi.

»Gud är kärleken.»

»Vi hafva kommit till tro på den kärleken som Gud har till oss.»

»Däraf hafva vi lärt känna kärleken, att Kristus har gifvit sitt lif för oss.»

»Detta är budet, att I skolen vandra i kärleken.»

»Vi hafva öfvergått från döden till lifvet, ty vi älska bröderna.»

»Den som förblifver i kärleken, han förblifver i Gud och Gud i honom.»

»Hvar och en, som älskar, han är född af Gud.»

»Allt det som är födt af Gud, *det öfoervinner världen.*»

(I Joh. I. II. III.)

* * *

Den som har kärleken, honom lyda själfva naturens krafter, ty äro de icke alla utströmningar af Guds kraft? Honom lyda de krafter som strömma genom hans egen kropp, honom lyda de krafter som han drager till sig ifrån naturens riken.

«Med markens stenar är han i förbund, och med markens vilddjur hafver han fred.»

Den som har kärleken, han har makt öfver själarna. Blott den som älskar människorna förmår utöfva ett varaktigt inflytande på dem. Ty i en värld, där så

många vilja ifrån dem de möta *taga* allt hvad de för-
må — sökande draga nytta af deras tid, deras krafter,
deras ägodelar, deras begåfning, — känna männi-
skorna instinktivt när de möta en som i stället vill
gifva något åt sina bröder. Gifva af det han emot-
tagit och tillkämpat sig.

Den som har kärleken, han har ock makt att draga
till sig de goda andarna eller Guds heliga änglar.
Genom ett innerligt bönelif blir människan en hörande,
förnimmer röster i sitt inre, hvilka så många äro
döfva för.

Men icke blott änglars röster skall hon höra . . .

“Om någon älskar mig“, säger Kristus, “skall
han hålla mitt ord, och min Fader skall älska honom,
och *vi skola komma till honom och taga vår boning
hos honom.*“

Guds egen röst skall den människan förnimma,
som af allt hjärta älskar Gud och den Han sändt
hafver; Guds egen anda varder utgjuten öfver henne.

“Jag känner en man hvilken vardt uppryckt
ända till tredje himmelen — — — och hörde outsäg-
liga ord“, skrifver apostelen Paulus.

Detta hänryckningens tillstånd är icke, såsom
småkloka människor förklarar, ett tecken på sjukdom,
en abnormitet — det är en frigörelsens stund under
hvilken för själ och ande lossas sinnevärldens bojor.

“Fri från min hud och mitt kött skall jag skåda
Gud — skåda honom med egna ej med andras ögon“,
utbrister Job.

Äfven hedniska tänkare hafva känt extasens fri-
görelse.

“Om du öfvergifver denna grofva kropp och
svingar dig upp till eternas frihet, skall du varda såsom
en halfgud“, sade Pythagoras.

“Du måste uppstiga emot det sanna ljuset, mot

de klara från Fadern utgående strålarna, från hvilka din själ, klädd i vishet, blifvit utsänd", sade Zoroaster.

"När människans förnuft lyder hennes vilja, höjer hon sig öfver materien, tvingande till lydnad allt det inom henne som tillhör sinnligheten", skrifver Avicenna.

I alla tider har det funnits människor, hvilka anat och förstått detta: att människan är skapad för att söka Gud och att hon finner Honom genom den inre fördjupningen, genom att i andakt och bön öppna sitt hjärta för ljuset från ofvan.

Tänkandet, sade nyplatonikern Porfyrius, kan icke lyfta människoanden nog högt. Tänkandet är blott en förberedelse, det lägre trappsteget upp till tronen. Den som vill stiga högre måste äfven lämna tänkandet bakom sig. Högre än detta, som ju är en rörelse och behöfver tiden, eftersom i allt tänkande den ena tanken måste följa efter den andra — högre än tänkandet står själens längtan och kärlek till sin urkälla, ty den förer oss ur tiden in i evigheten. Kunde det endast lyckas oss att göra den kärleken så allhärskande inom oss, att allt annat — ej blott det som fångslar oss vid jordiska ting utan äfven själfva tankeverksamheten — träder tillbaka och upphör att fånga vår uppmärksamhet, då infinner sig till slut detta extasens tillstånd, hvori det är den dödliga människan förunnadt att vara i omedelbar gemenskap med Gud.

Plotinus skildrar på detta sätt det extatiska gudskådandet: "De yttre sinnesorganen upphöra att verka; de intryck synens och hörselns nerver tillföra oss från den yttre världen blekna och försvinna; tankerörelsen stannar, men man behåller det fulla medvetandet att man är till. Förnimmelsen af kroppens tyngd, kroppens behof af jordiskt underlag aftager allt mer; man känner sig lättad och löst från materiens bojar, och

till slut inträder ett tillstånd af onämnelig härlighet. Man ser sig själf som förklarad, man ser och känner sig som ett rent, tyngdfritt ljusväsen. Likasom begärens röster längesedan förstummats och tankarnas flod afstannat, så är ock all annan förändring och mångfald inom själen försvunnen. Hon förnimmer sig som ett enkelt väsen i fullständig ro, i fullkomlig harmoni med sig själf. Då uppgår i henne känslan, att hon är liksom ett med Gud, och hon skådar honom, men på ett onämbart sätt, som livvets källa, det godas källa, andarnas ursprung, och detta skådande är af en öfversvinnelig salighet. Men saligheten är för stor att länge kunna njutas, så länge själen ännu fångslas af stoftets band. Som rädd att förlora sin fånge, drager kroppen henne åter till sig, och suckande återvänder själen till ett jordelif, som synes henne tyngre, sedan hon fått smaka himlens salighet. " 1)

Enligt nyplatonikernas mening borde detta saliga uppgående i gudomen vara *målet* för hvarje människas sträfvanden. För den kristne kan sådant icke blifva målet utan endast medlet.

Målet är för den kristne att lära känna Guds vilja *för att göra den*, att uppfyllas af Kristi ande, att lefva i kärlek. Men i "hänryckningens" tillstånd undfår den kristne ökad insikt i Guds vilja, ökad kraft att utföra den.

Det har blifvit ett modernt slagord att säga, att mystiken, det inre livvets fördjupande, gör en människa till en viss grad egoistisk. Detta är dock absolut oriktigt, när det är fråga om den som är verkligt kristen.

Eftersom Gud är kärleken, kan man icke i anda och sanning nalkas Honom, utan att kärleken tillväxer

¹⁾ Citeradt efter Viktor Rydberg: »Kulturhistoriska föreläsningar.»

inom en — icke blott kärleken till Honom själf utan ock kärleken till bröderna.

Ljus kan förvandlas i värme, värme kan förbytas i kraft — så lyder en lag som forskare i naturens värld uppdagat och bevisat.

Samma lag gäller inom den andliga världen.

Blott att vi i fråga om andligt ljus böra säga:

Ljus *måste* bli till värme, värme *måste* bli till kraft.

Icke ha vi det rätta ljuset inom oss, ifall det icke utstrålar i form af *värmande kärlek* till människorna. Icke ha vi den rätta värmen, ifall den icke blir till *kraft* att hjälpa bröderna.

* * *

Guds kärlek sväfvar öfver världen, söker öfverallt efter en själ som vill emottaga, vill öppna sig, vill hängifva sig.

Och hvar helst ett hjärta finnes som öppnar sig för strålarna från ofvan, där fyller kärleken detsamma med sitt varma ljus.

Icke kan den människan, som emottagit Guds Andes ljus, sedan förblifva densamma som hon förut varit.

En tom lykta lyser ingens väg, men den lykta i hvilken ett ljus upptändts blir till fröjd och ledning för många.

Hafva vi ljuset inom oss, då kan världen aldrig mera blifva mörk för oss. Hvarthelst vi gå, också bland plågor och skräck och jämmer — ja ock bland dödsrikets fador — bära vi det ljuset med oss.

Herrens lampa är brinnande inom oss. "Den rättfärdiges ljus brinner gladt", säger Salomo. "Guds lampa sken uppå mitt hufvud, då vid hans ljus jag gick i mörkret", utbrister Job.

* * *

Gud drager — i evig kärlek — människan till sig.
 "Jag har burit eder på örnavingar och fört eder till mig."

Människoanden förmår att — i tron — draga till sig af Guds kraft, af Hans ljus och visdom.

Så förmår då människan genom Guds kraft öfvervinna alla svårigheter. Hon behärskar de sjukdomar som nedtynga hennes kropp; hon kufvar de onda tankarna inom sig, hon besegrar den värld som hatar Ljuset och hatar hvarje Ljusets kämpe. Hon intränger i de dolda hemligheter som hennes förnuft utan hjälpen från ofvan aldrig skulle kunna fatta.

Men icke endast för sig själf och för det värf hon af Gud ålagts att utföra kan hon hämta kraft från ofvan.

Hon kan också hämta däraf för andra.

Detta sker *genom förböner*.

När du i Anda och Sanning beder till Gud, till vår Herre Jesu Kristi Fader, då stiga dallrande vågor ifrån Ljuset inom dig upp emot det Eviga Ljuset. Och från Urflamman — ty icke med orätt hafva forntidsvisa gifvit det namnet åt den Allrahögste — strömma oändligt starkare ljusböljor dig till mötes. Så mycket du af ljus kan emottaga gifves dig. Icke gifves dig något från höjden på ett knappt och missundsamt sätt — i öfverflödande mått skänkes dig allt. Blott på dig själf beror det huru mycket du mottager. Det beror på huru mycket du öppnar ditt hjärta och ditt förnuft till att emottaga gåfvan.

När du beder för en annan människa — vare sig en lefvande eller en från denna jord bortgången, — då uppsökes den människans ande af de varma strålar som utgöra sammansmältningen af Guds klara Ljus och de från dig utgående vibrationerna. Är den människa du beder för ännu i lifvet, då är hon i de flesta

fall icke medveten om dessa strålar som träffa hennes ande, *men hon har dock gagn af dem*. Gagn till ande, själ och kropp.

Är det för en död du beder — *då*, var viss, *då förnimmer han din bön*.

Om den döde dväljes i kvalfylldt mörker, som han skapat omkring sig genom ett lif utan tro, utan bön, utan andlig utveckling — då tränger dock din bön till honom såsom en ljusvåg. Den glider som en strimma af ljus in i hans mulna natt, den klingar som en ton af tröst i den dystra enslighetens tystnad som omgifver honom. Den strålen kan väcka hos honom en gryende tro på kärlekens allmakt; den tonen kan ljuda länge i hans öra, minna honom om heliga ord, som han glömt, om Barmhärtinghetens löften, som han förgätit.

* * *

Det finnes en kraft som binder stjärna vid stjärna, pol vid pol, atom vid atom. Den håller kropparna samman, den styr planeternas banor, den lyfter tidvattnets böljor, den binder vid jorden människor och djur, örter och stenar. *Attraktion* har den blifvit nämnd af lärda män, som grubblat öfver dess gåtor utan att fullt ha löst dem. *Naturlig magi* kallas den af andra.

Det finnes en kraft som drager människa till människa — än med orkanlik våldsamhet, än med stilla, mäktig tjusning. Eros nämnes den kraften af människorna. Hans är en själarnas och sinnenas magi, som ur dolda djup lockar fram brusande mörka strömmar af vild passion, af låghet, af råhet, men också ljusa flöden af skimrande, ädel glans.

Det finnes en högre kraft än denna — en kraft som drager andarna till hvarandra — människoandar,

som enas i kärlek till det högsta. Hvilken glädje är det icke för en människa som söker Gud och känner som sitt lifs gärning och mål att hjälpa andra att finna Fadern, när hon möter en annan ande med samma mål och samma väg! Hvilken djup och helig glädje, om de båda känna, huru Gud själf välsignande binder samman med osynliga, oslitliga band dessa som vilja tjäna Honom.

Genom denna den andliga magiens band kan en människa också förenas med de frigjorda andar som icke mer behöfva nalkas denna jord annat än som hjälpare och ledare — dessa Herrens änglar som komma med bud från höjden ännu liksom i forna dagar. Hon kan vinna tröst och hjälp och kraft af deras kärleksfulla vishet.

Det finnes ock en diabolisk magi — en dragning till det onda, en tränad till det perversa, en kittlande lust till det ohyggliga, det förvridna, det skräckinjagande. Där finnas lockelser och frestelser, strömande emot svaga människor från de brottsliga själar, som håna allt heligt och älska att draga andra med i sin grinande tomhet, och från de onda andar hvilkas väsen är lögn och dödlig kyla.

Det finnes och har funnits människor som af maktlystnad, af penningbegär, af skadeglädje kallat mörka andemakter till hjälp för att fördärfva och fördöda. Dem vore bättre om en kvarsten vore bunden om deras hals och de sänktes i hafsens djup.

När magnetism utöfvas i ren människokärlek, är den en magisk kraft, man kan kalla den en *kärlekens* magi; den gör under och är själf ett under.

Det finnes ock en *gudomlig magi*.

Denna gudomliga magi yttrar sig på de olika planen såsom andligt lif, psykisk kraft och såsom den magnetism, hvilken reglerar lifshjulet och hvilken omvandlas

i olika fysiska faktorer, nödvändiga för den materiella tillvaron.

Genom Guds kärlek danades världarna och alla skapade väsen. Hela skapelsen uppehålls af denna gudomliga kärlek som strömmar genom världsalltet, som är att likna vid Guds andedräkt — det är en fläkt från Gud.

Därför: må vi bedja till Gud om hans Ljus!

Må vi öppna våra hjärtan för Hans underfulla kraft!

Må vi ropa till Herren, att Han måtte gifva oss sin Sons Ande, som är Kärlekens Ande.

Då skall genom oss strömma ut öfver världen i oändtligt vibrerande, aldrig bortdöende vågor, Guds *Ljus* och *Kraft* och *Kärlek*, hvilka äro ett.

Dessa utgöra den Gudomliga Magi som skall omskapa världen, föra den till fullkomlighet.

* * *

En aning om denna underbara magi genombäfvade den store hedniske tänkare som sade: "Världen styres genom en evig dragning till Gud."¹⁾

Kristus har uttalat det i de djupa orden:

"När jag varder upphöjd, skall jag *draga alla till mig*."

Han drager till sig hvarje hjärta, som vill låta sig dragas.

Han uppfyller med sitt ljus enhvar som vill låta sig upplysas.

¹⁾ Samma tanke i en annan form uttalas i våra dagar af vetenskapsmän, hvilka — bekämpande satsen att evolutionens drifvande lag heter *kampen för tillvaron* — med kraft och öfvertygelse häfda, att den hemlighetsfulla, öfverallt spårade drifkraften i utvecklingen heter: ansträngningen att nå ett högre, ett fullkomligare mått af lif. (Se Armand Sabatier: La Philosophie de l'Effort.)

Han utgjuter sin heliga ande öfver hvar och en som öppnar sitt innersta för Honom.

Och då vi genomträngas af Hans Ande, varda vi förvandlade till likhet med Honom, som är Mästaren, som är Lifvet, som är Ljus af Ljus, som är Guds Son och mänsklighetens Konung.

“Det är ännu icke uppenbart hvad vi skola varda, men vi veta, att — vi skola blifva Honom lika.”

Detta är det stora undret, det heliga undret: *andens genomträngande af Anden.*

Det är den största hemligheten.

I bokhandeln har förut utkommit:

»STRID OCH FRID» af *Lucie Lagerbielke (Pax)*.

Pris 2: 75.

Utdrag ur pressuttalanden:

»Här röjer sig en fast tro på Kristus; vill människan verkligen utvecklas till sitt sanna väsen, så måste hon följa Honom. — I denna skrift uppenbara sig en lefvande och varm öfvertygelse, en djup vördnad för det gudomliga och en innerlig anslutning till Kristus såsom medlare. *Man läser den med intresse.*»
C. D. W. Vårt Land.

»Författarinnans namn är redan känt genom ett märkligt förut utgifvet arbete »Lifvet och döden». Och nu föreliggande bok hör likaså till dem, som ej kunna i hast genombläddras, ty läsaren fasthållles länge vid hvarje sida. Detta vållas äfven i viss mån af den religionspsykologiska karaktär, som utmärker arbetet, och som kommit förf. — stundom mer än nödigt — att använda filosofiska termer och uttryck. Härförutom vidlades äfven förf:s tankegång af ett visst dunkel, som gör det svårt för läsaren att utan mycket funderande följa henne. *Men säkert är också att ett stort tankedjup, befruktadt af innerlig evangelisk uppfattning, utmärker arbetet*, om än förf. här och där tyckes hafva skattat åt en viss öfvertro eller kanske rättare öfverspändhet i tron. *Arbetet är emellertid af märklig art och bevisar öfvertygande huru ett skarpt tänkande godt kan enas med tron.* Utrymmet tillåter oss ej gifva någon egentlig recension af boken, men som *totalomdöme* må framhållas: *Det är en god bok, en djup bok, en rikt gifvande bok.*»

Ny Ecklesiastik-Tidning.

»Det djupaste motivet till friherrinnan Lagerbielkes uppträdande torde ha varit behovet att häfda, om vi så må säga, den andliga individualitetens rätt, eller att Gud har många vägar och medel att föra människors barn till sig, om de blott vilja låta sig ledas till honom. *Och häruti känna vi oss andebesläktade med henne och kunna säga henne ett djupt känt tack för hvad hon i den delen haft att säga.* Gud är mycket mera vidhjärtad än vi, och evighetens ljus är säkert långt mera mildt än äfven det starkaste andliga ljus inom timligheten, på samma gång som det är heligt genomträngande. *Hälsosamt och glädjande är det förvisso ock, att bildade kvinnor lika väl som män allvarligt börja tänka och tala i kristliga ämnen; det råder ju i vissa kretsar en för den djupare seende verkligt oroväckande andlig lättja och tanklöshet, som kan afsticka mycket hjärt från deras sätt att tala och handla i jordiska ting.* Också ur denna synpunkt ha vi gladt oss åt förf:s modiga ord, så mycket mera som det för henne tydligen icke är fråga om endast teoretiska spörsmål utan om hjärtefrågor. Om hennes sätt att tänka eller hennes förutsättningar i åtskilligt icke enligt vår tanke torde vara riktiga, betyder då i grunden icke så mycket; vi kunna väl tänka oss, att hon från sin ståndpunkt eller rättare, från sin föregående andliga utveckling haft en mängd problem att öfvervinna och kanske ännu har att öfvervinna, problem som för genomsnittsbildade såväl män som kvinnor rent af icke finnas till. *För kristendomens seger i vårt folk betyder det dock icke så litet, att just sådana som hon blifva verkligt fattade af evangelium.* Med dessa antydningar torde vi tillräckligt ha angifvit vår uppfattning af ofvanstående skrift. Det finnes åtskilligt däri, som vi ej förstå, men det finns så mycket mera som vi af hjärtat gläda oss åt; och när man har grundligt läst sig trött på mycket, som icke har låtit en förnimma slagen af ett mänskligt hjärtas andliga kamp och seger, då är det en verklig vinst att få göra bekantskap med en själ, som arbetat, kämpat och lidit, och som ännu gör så, äfven sedan arbetet och kampen medfört en verklig seger.»

Prof. Eric Stave. Bibelforskaren.

»Vi måste beteckna denna bok såsom en märklig företeelse, tämligen enastående i vår svenska litteratur. — — — Den fordrar utvecklade, tänkande läsare, som vilja göra sig besvär med att arbeta sig igenom en tankediger bok. — — Den är skriven för att verkligt gagna läsarens högre människa. — — — Författarens

stil har en stor pregnans och bäres af mycken hänförelse. *Hvarje mening ger gärna något att tänka på, och man ryckes lätt med af enskilda sköna tankar och ställen och stannar inför dem.* — — Man måste förvåna sig öfver förf:s beläsenhet; icke minst röjer hon en mer än vanlig bibelkännedom och en ofta träffande användning af bibelställen. — — — Hvad man än må hafva af anmärka mot enskildheterna i förf:s arbete, *måste man dock erkänna, att det representerar en både djup och allvarlig religiös och moralisk åskådning.*»

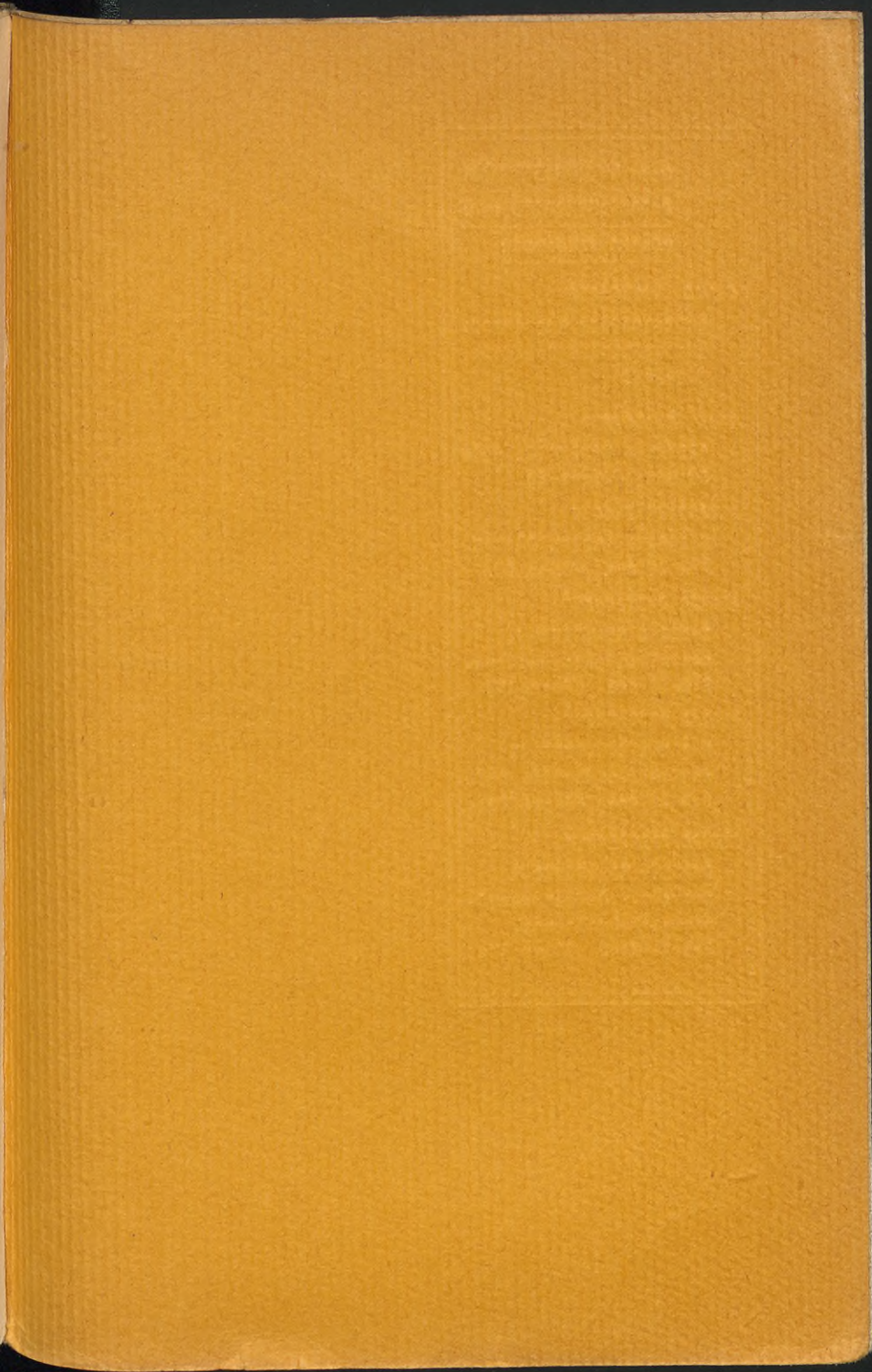
Prof. W. Rudin. Stockholms Dagblad.

»Denna bok är i flera hänseenden värd uppmärksamhet. Dess författarinna är en begåfvad, mångsidigt bildad kvinna, hvars sedliga och religiösa allvar aftecknar sig på hvarje sida af hennes bok. — — — *Hvad arbetets innehåll angår, så är det så omfattande och så rikt på uppslag till diskussion, att för dess grundliga behandling en rätt vidlyftig broschyr vore behöflig.* — — — En summarisk framställning af förf:s ingalunda vanliga utveckling sådan den är antydd i hennes bok, torde böra föregå. Den saknar icke, denna utveckling, sitt särskilda intresse.

Vill man med ett par ord angifva karaktären af den väg, på hvilken förf. utvecklat sig till det. som hon nu är, kan man säga, att den kännetecknats af *en intensiv kamp för vinnande af en själfständig lifsåskådning eller tro, grundad på en djup kunskap om människans väsen, detta ord fattadt i dess mest vidsträckt betydelse.* Det har således för henne icke blott varit fråga om själfkännedom, som begränsat sig till en af psykologiska studier och själftransaktion betingad lefvande förståelse af den egna karaktären med däri inbegripna anlag, böjelser, lynne m. m. *Det gällde fastmer för förf. att tränga ner i människonaturens djup, att lära känna de gåfvor och krafter, som däri äro nedlagda, men som icke äro tillgängliga för vanlig förståndsiakttagelse och ej heller falla inom det medvetna lifvets område.* — — — — — Förf:s varma bekännelse om Kristi härlighet såsom den af Fadern enföddes härlighet gifver ock vid handen, att hon finner allt annat obetydligt och värdelöst i jämförelse med de skatter, som äro fördolda i Jesus Kristus. — — — — — För öfrigt står förf. i sin uppfattning af och tro på Jesu makt liksom på hans öfver allt mänskligt mått sig höjande personlighet mycket öfver en del modärna teologer, som ej vilja veta af andra kraftgärningar af honom än dem, som låta förklara sig på rent naturlig väg. Och såsom förf. tror på tillvaron af en

andevärld och på dess inverkan på människan, så sätter hon icke på minsta vis i fråga möjligheten och verkligheten af demonisk besatthet och Kristi botande af denna hemlighetsfulla, förskräckliga sjukdom. Hon är alltså i många afseenden mera bibeltroende än andra, som mena sig vara banbrytare för en s. k. högre andlig kristendom, alldeles som om den kristendom, som församlingen under alla tider bekänt, icke lärde en Guds tillbedjan i anda och sanning. *Hon förtjänar erkännande och tack för sin frimodiga bekännelse af en tro, åt hvilken våra »upplysta», när de äro vid godt lynne, draga på smilbandet, men som de, när de äro vid mindre godt humör, groft bespotta.* Med allt detta är förf., såsom förut är antydt, icke någon »kyrkokristen». — — — I motsats till den lättvindiga tro och kristendom, som kyrkan enligt förf:s mening gynnar, framhåller hon, att ingen utan kamp och lidande kommer till den frälsande sanningens kändedom. Hennes ord äro härvidlag i mångt och mycket värda allvarlig uppmärksamhet. Det gifves tvifvelsutän mycken ytlighet i våra dagars kristendom. Man blir ofta allt för snart färdig; man är »frälst» och därmed punkt. Fullt berättigadt är ock det klander, förf. riktar mot dem, som anse det för sin kristliga plikt att i tid och otid rusa på hvar och en de påträffa med frågan: »Är ni frälst?» Denna till oförsynthet gränsande ogrannlagenhet härflyter tvifvelsutän understundom af verklig, ehuru missledd, välmening, men den torde lika ofta uppenbara en andlig själfbelåtenhet och trosegenrättfärdighet, som hänvisar på andlig osundhet och i de flesta fall snarare stöter bort än drager till Kristus.» — — — — —

Prof. Carl Norrby. Kyrklig Tidskrift 4:de häft 1905.

HOS WAHLSTRÖM

& WIDSTRAND HAR

FÖRUT UTKOMMIT:

CARL MELCHER

MÄNNISKANS SANNINGS-
MEDVETANDE. Pris 50 öre.
(Vägen I.)

TOR DELLING

"TRO" — OCH TRO. Pris
50 öre. (Vägen II.)

KRISTER DAGH

BÖNENS SANNA VÄRDE.
Pris 50 öre. (Vägen III.)

ESKIL ECKHART

DOLDA KRAFTER 1.
INNEHÅLL: Lifsmagnetismen.
Pris 50 öre. (Vägen IV.)

ESKIL ECKHART

DOLDA KRAFTER 2.
INNEHÅLL: Psykisk kraft.
Pris 50 öre. (Vägen V.)

ESKIL ECKHART

DOLDA KRAFTER 3.
INNEHÅLL: Andligt uppvak-
nande. Gudomlig magi.
Pris 50 öre. (Vägen VI.)

6000170475

Göteborgs universitetsbibliotek

